

Belastingarbitrage door het verschuiven van vermogensbestanddelen tussen box 2 en box 3

Deze thesis dient ter afronding van de bachelor Fiscale Economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Graag wil ik bij deze mijn dank uitspreken aan dr. D. A. Albregtse, wiens commentaar en adviezen mij erg hebben geholpen bij het schrijfproces.

Kevin Jansen

Inhoudsopgave

Afkortinglijst	2
Inleiding	3
Probleemstelling:	4
Inhoud hoofdstukken	4
Hoofdstuk 1: Box 3 onder de loep	5
§1.1: Totstandkoming van de vermogensrendementsbelasting	5
§1.2: Aanpassing van box 3	7
Hoofdstuk 2: Belastingarbitrage door beleggen	9
§2.1 Belastingarbitrage door inbreng van vermogen in een BV in eigen beheer	9
§2.1.1 Maatregelen tegen belastingarbitrage door middel van een BV	12
§ 2.2 De Fiscale beleggingsinstelling	13
§2.2.1 Kwalificatie als FBI en de fiscale gevolgen	13
§2.2.2 Belastingarbitrage door middel van de FBI	15
§ 2.3 De Vrijgestelde Beleggingsinstelling	16
§2.3.1 De fiscale behandeling van de VBI	17
§2.3.2 Belastingarbitrage tussen box 3 en de VBI	17
§2.3.3 Gevolgen van het belastingplan 2016 voor de VBI	18
§ 2.4 Conclusie	19
Hoofdstuk 3: Alternatieve vormen van vermogensinkomstenbelasting als oplossing voor arbitrage tussen box 2 en box 3	21
§ 3.1 Een duale inkomstenbelasting naar Scandinavisch model	21
§ 3.1.1 De drie ‘hybride’ inkomstenbronnen.	23
§3.1.2 De keerzijde van een duale inkomstenbelasting	24
§3.1.3 Een duale inkomstenbelasting als bestrijdingsmiddel tegen arbitrage tussen box 2 en box 3	24
§3.2 Vermogenswinstbelasting	25
§3.2.1 Kritiek op het systeem van vermogenswinstbelasting	25
§3.2.2 Een vermogenswinstbelasting als maatregel tegen arbitrage tussen box 2 en box 3.	26
§3.3. De vermogensaanwasbelasting	26
§3.3.1 tekortkomingen van een vermogensaanwasbelasting	27
§3.3.2 de vermogensaanwasbelasting als maatregel tegen belastingarbitrage tussen box 2 en box 3	28
§3.4 Conclusie	28
Hoofdstuk 4: Conclusie en evaluatie	30
§ 4.1 Evaluatie	32
Bronvermelding	33

Afkortinglijst

BV: Besloten Vennootschap
CV: Commanditaire Vennootschap
DGA: Directeur- Grootaandeelhouder
FBI: Fiscale Beleggingsinstelling
IB: Inkomstenbelasting
NV: Naamloze Vennootschap
VB: Vermogensbelasting
VBI: Vrijgestelde Bellegingsinstelling
VPB: Vennootschapsbelasting
WFT: Wet op Financieel Toezicht

Inleiding

Bij het zoeken naar een scriptieonderwerp stuitte ik op een artikel van Prof.dr. J.C.M. van Sonderen in het Maanblad Belasting Beschouwingen. Hierin besprak hij hoe de nieuwe tariefstructuur van box 3 van de Wet IB belastingarbitrage in de hand werkt. Belastingarbitrage kan plaatsvinden wanneer de belastingdruk van box 3 afwijkt van de gecombineerde druk van de vennootschapsbelasting en de aanmerkelijkbelangheffing¹. Hij toont aan hoe het fiscaal aantrekkelijk kan zijn om te schuiven met vermogensbestanddelen tussen box 3 en een BV in eigen beheer, waarbij laag renderende vermogensbestanddelen de BV ingaan en hoog renderende vermogensbestanddelen in box 3 worden ondergebracht.

Bij de behandeling van het belastingplan 2016 in de Tweede Kamer heeft de Staatssecretaris aangegeven een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid tot belastingarbitrage. Het box 3 systeem biedt de belegger namelijk, ook in zijn nieuwe vorm, de mogelijkheid om te kiezen op welke manier zijn vermogensbestanddelen in de belastingheffing worden betrokken. Naast de hiervoor genoemde arbitrage tussen box 3 en de BV in eigen beheer biedt het onderbrengen van beleggingen in de VBI en de FBI elk ook nog eens hun eigen voordelen, afhankelijk van de situatie waarin de belegger zich bevindt. De Tweede Kamer heeft ten tijde van het goedkeuren van het belastingplan 2016 dan ook ingestemd met één Amendement² en twee moties³, die ertoe moeten leiden dat de verschillende vormen van 'boxhoppen' worden tegengewerkt.

In mijn scriptie wil ik onderzoeken in welke vormen belastingarbitrage door middel van 'boxhoppen' mogelijk worden gemaakt door het box 3 regime zoals dat per 1 januari 2017 ingaat, en welke maatregelen er tegen elk van de gevonden vormen van belastingarbitrage kunnen worden genomen. Allereerst zal ik uiteenzetten wat de incentives zijn geweest om het box 3 regime zoals dat in het belastingplan 2016 is gepresenteerd in te voeren. Hierbij maak ik onder andere gebruik van het rapport van de Commissie-Dijkhuizen. Vervolgens zal ik behandelen welke vormen van belastingarbitrage het nieuwe box 3 regime in de hand werkt. Ik wil hierbij kijken naar zowel het ontlopen als het uitstellen van belastingheffing. Wel is het belangrijk om te vermelden dat ik me zal beperken tot methoden van ontwijking en uitstel die door de wetgever als ongewenst worden gezien, en niet vallen onder het recht van de belastingplichtige om 'de weg van de minste weerstand' te kiezen⁴. Ik maak hierbij gebruik van het eerder genoemde artikel van Van Sonderen, naast enkele andere publicaties van onder andere Stevens⁵, Van Wijnbergen⁶ en Kavelaars⁷.

Ik zal na de beschrijving van elke vorm van belastingarbitrage in een sub-paragraaf behandelen hoe er op dit specifieke geval van belastingontduiking, dan wel uitstel, kan worden gereageerd, wederom onderbouwd door stellingen en uitspraken uit de relevante literatuur. Hierna zal ik een hoofdstuk wijden aan alternatieven voor het huidige box 3 regime, en of, en zo ja in hoeverre, deze uitkomst bieden in de strijd tegen belastingarbitrage bij beleggen⁸. Tot slot zal ik een concluderend hoofdstuk schrijven waarin ik antwoord geef op de onderzoeksvraag, en een aanbeveling doe waarin ik aangeef hoe een belasting op vermogensinkomsten vorm zou kunnen worden gegeven welke geen aanleiding geeft tot belasting-arbitrage .

¹ Prof.dr. J.C.M. van Sonderen, Belastingarbitrage tussen box 3 en een eigen bv, Maandblad Belasting Beschouwingen 2016/02

² Kamerstukken 34 302 nr. 45, Amendement van het lid Groot

³ Kamerstukken 34 302 nr. 57 (motie van het lid Bashir) en nr. 58 (motie van de leden Bashir en Groot)

⁴ Meerwegenleer

⁵ 'Bijsturen heffing op vermogen is noodzakelijk', Het Financieele Dagblad 14 juli 2015, p. 9.

⁶ 'Wiebes' belastingplan: denkfout na denkfout', NRC Handelsblad 25 juni 2015, p. 17

⁷ Prof. dr. P. Kavelaars, *Zicht op een duale inkomstenbelasting?*, Rijkersbundel, 2013, Universiteit van Tilburg

⁸ Denk hierbij aan een vermogensaanwasbelasting, vermogenswinstbelasting, een combisysteem of belasting tegen reëel rendement.

Probleemstelling:

De hoofdvraag van mijn bachelor scriptie luidt als volgt:

Welke door de wetgever ongewenst geachte vormen van belastingarbitrage tussen box 2 en box 3 werkt het box 3 regime uit het belastingplan 2016 in de hand, en welke maatregelen kunnen worden genomen om dit te voorkomen?

Zoals de probleemstelling duidelijk maakt zal deze scriptie zich enkel bezig houden met arbitragemogelijkheden tussen box 2 en box 3. Zo zal de casuïstiek rondom de TBS-antimisbruikregelgeving daarom in deze scriptie buiten beschouwing worden gelaten, omdat deze er op toe ziet arbitrage tussen box 1 en box 3 te voorkomen.

Onder de maatregelen als genoemd in de probleemstelling vallen zowel individuele oplossingen voor bepaalde vormen van belastingarbitrage als overkoepelende maatregelen zoals het invoeren van een nieuw systeem van belastingheffing over vermogensinkomsten. Deze twee typen maatregelen worden in respectievelijk hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 uiteen gezet.

Inhoud hoofdstukken

Hoofdstuk 1

Hier zal het theoretisch kader worden geschetst door de geschiedenis van de belastingheffing over vermogensinkomsten te beschrijven, alsmede de aanloop naar het nieuwe box 3 regime. Vervolgens zal de systematiek van dit regime uiteen worden gezet zodat de lezer een goed inzicht verkrijgt in het kader waarbinnen de problematiek van dit onderzoek zich afspeelt.

Hoofdstuk 2

Hier zal ik beschrijven hoe en in welke vormen het nieuwe box 3 regime zoals gepresenteerd in het belastingplan 2016 mogelijkheden tot belastingarbitrage biedt. Elke methode tot belastingarbitrage die ik vind zal ik in een aparte paragraaf uitwerken. Vervolgens zal ik aan elke paragraaf een subparagraaf koppelen, waarin ik zal trachten een oplossing te vinden voor deze specifieke vorm van belastingarbitrage.

Hoofdstuk 3

In dit hoofdstuk zal ik onderzoeken of het mogelijk is een nieuw systeem van heffing over vermogensinkomsten toe te passen dat alle in hoofdstuk 2 gevonden methoden van arbitrage tegenwerkt. Hoofdstuk 3 onderscheidt zich hiermee van hoofdstuk 2 door in plaats van naar individuele maatregelen tegen belastingarbitrage juist te zoeken naar een overkoepelende maatregel, in de vorm van een nieuw heffingssysteem. Ik zal verschillende systemen van vermogensrendementsbelasting omschrijven met elk hun voor- en nadelen, maar wel uitsluitend met betrekking tot hoe deze systemen belastingarbitrage tegenwerken, om zo bij de kern van de scriptie te blijven. Elk gevonden belastingsysteem krijgt zijn eigen paragraaf.

Hoofdstuk 4

In dit hoofdstuk zal ik de hoofdvraag beantwoorden aan de hand van de in hoofdstuk 2 en 3 gevonden resultaten. Hierna zal ik een aanbeveling schrijven voor het vormgeven van een vermogensinkomstenbelasting waarbij de mogelijkheden tot belastingarbitrage tot een minimum worden teruggebracht. Er zal een passage worden gewijd aan het bediscussiëren van de validiteit van de scriptie door zijn sterktes en eventuele tekortkomingen tegenover elkaar te zetten. Hiermee zal duidelijk worden in hoeverre dit onderzoek daadwerkelijk bruikbaar is bij het voorkomen van belastingarbitrage tussen box 2 en box 3. Tot slot zal ik de voorgenoemde 2 onderdelen bondig samenvoegen in een eindconclusie.

Hoofdstuk 1: Box 3 onder de loep

Als de lezer een goed inzicht wil verkrijgen in de verschillende methoden van belastingarbitrage waarbij het nieuwe box 3 regime een rol speelt, is het essentieel dat de lezer een goed beeld heeft van de systematiek van de vermogensrendementsbelasting. Dit hoofdstuk zal niet alleen een beschrijving geven van de werking van het box 3 regime zoals deze per januari 2017 van kracht zal zijn, maar zal tevens beschrijven wat de motivatie van de wetgever is geweest om vanaf 2001 een vermogensrendementsbelasting in te voeren en hoe deze werkt, en waarom het noodzakelijk werd geacht om de vermogensrendementsheffing van 2001 te herzien.

In de eerste paragraaf zal worden uiteen gezet wat de beweegredenen waren voor het invoeren van de vermogensrendementsheffing als zodanig onder de Wet IB 2001. Dit zal worden gedaan door de tekortkomingen van de belasting op vermogensinkomsten onder de Wet IB 1964 in combinatie met de destijds bestaande en per 1 januari 2001 afgeschafte vermogensbelasting te beschrijven, en de doelstellingen van de belastingherziening 2001 weer te geven.

§1.1: Totstandkoming van de vermogensrendementsbelasting

Voor 2001 kende Nederland twee aparte wetten waarin vermogen en vermogensinkomsten werden belast, de Wet IB 1964, en de Wet VB 1964. Op grond van de Wet VB 1964 werd een belasting geheven van 0,7% op het particuliere vermogen na aftrek van schulden en een heffingsvrij vermogen, welke naar de situatie op 1 januari werd geheven. De Wet IB 1964 hanteerde een regime waarbij reguliere opbrengsten van vermogensbestanddelen⁹ wel in aanmerking werden genomen, maar vermogenswinsten¹⁰ niet werden belast. Dit had tot gevolg dat belastingplichtigen gebruik maakten van constructies die hen in staat stelden hun vermogenswinsten in de vorm van onbelaste vermogenswinsten te genieten¹¹. Vaak ging het hierbij om beleggingsproducten die in economische zin niet eens rendabel waren, maar enkel vanwege hun fiscale voordeel werden aangehouden¹². Bovendien kon de belastingplichtige, wanneer gekozen werd voor financiering met geleend geld, ook nog eens de rente op deze leningen in aftrek brengen.

De constructies die ertoe leidden dat belastingplichtigen hun vermogen lieten groeien door middel van onbelaste koerswinsten werden door de wetgever als ongewenst gezien. De toevoeging van het feit dat progressieve heffing over spaarrente als onredelijk¹³ werd ervaren, welk als gevolg had dat belastingplichtigen hun vermogen buiten het oog van de fiscus naar het buitenland brachten, vormden de aanleiding tot het zoeken naar een nieuwe vorm van heffing over vermogen en vermogensinkomsten¹⁴:

“Een ander belangrijk knelpunt van het huidige belastingstelsel is dat vermogensinkomsten niet adequaat in de heffing kunnen worden betrokken. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat in het huidige systeem particuliere vermogenswinsten niet belast zijn. Daarnaast is veel vermogen naar het buitenland overgebracht, waarvan de opbrengsten vaak voor de Nederlandse fiscus worden verzwegen. Het gevolg van deze ontwikkelingen is een verschuiving van de lastendruk op vermogensopbrengsten naar de lastendruk op arbeid. Deze ontwikkelingen noodzaken tot een nieuwe, meer evenwichtige, benadering van de belastingheffing van vermogensinkomsten.”

⁹ Onder de wet IB 1964 aangeduid als vermogensinkomsten; Huur, rente, pacht, dividend

¹⁰ Waarde mutaties van bijvoorbeeld aandelen die gerealiseerd worden bij vervreemding

¹¹ Kamerstuk 26727 nr. 3 *memorie van toelichting*, 16 september 1999, 1.3.3. , *Een nieuw regime voor inkomen uit sparen en beleggen*.

¹² Nota ‘Belastingen in de 21e eeuw: Een verkenning, Kamerstukken II 1997/98, 25 810, nr. 2, p. 57 e.v.

¹³ R.L.G. van den Heuvel, A.O. Lubbers, H. Vording, O.I.M. Ydema, *De vermogensrendementsheffing: het perspectief van Pierson*, Vijf jaar Wet IB 2001, Deventer Kluwer, 2006, blz. 539-562

¹⁴ Kamerstukken II 1997/98, 25 810, nr. 2. *Belastingen in de 21e eeuw: een verkenning* (hierna: de Verkenning).

De wetgever stelde dat de combinatie van een vermogensinkomstenbelasting met een vermogensbelasting de belastingdruk op vermogen zodanig hoog maakte dat kapitaalvlucht in de hand werd gewerkt. Afschaffing van de vermogensbelasting in combinatie met een beter systeem van heffing over vermogen zou het fiscale vestigingsklimaat van Nederland dan ook stimuleren¹⁵.

In de Verkenning werd dan ook een viertal alternatieven¹⁶ voor de vermogensbelasting en de belasting op vermogensinkomsten getoetst aan de volgende doelstellingen¹⁷:

- bevorderen van een evenwichtige en rechtvaardige belastingdruk;
- verbreding en versterking van de belastinggrondslag;
- bevorderen van de eenvoud;
- bevorderen van de fiscale neutraliteit.

Afweging van de mate waarin elk van de voorgenoemde alternatieven kon voldoen aan het behalen van deze doelstellingen heeft ertoe geleid dat de wetgever heeft gekozen voor het invoeren van een vermogensrendementsheffing op brede grondslag, welke vorm is gegeven in box 3 van het boxenstelsel van de Wet IB 2001.

In deze box 3 wordt geheven over een forfaitair rendement van 4% van het netto vermogen van de belastingplichtige, voor zover het netto vermogen het heffingsvrije bedrag te boven gaat. Het vermogen dat in aanmerking wordt genomen voor belastingheffing wordt vastgesteld op de peildatum¹⁸. De wetgever pleitte ervoor dat bij een rendementsheffing het verschil tussen de belaste inkomenssfeer en de onbelaste vermogenssfeer zou verdwijnen¹⁹. De 4% forfaitair rendement werd geacht het reële rendement dat op lange termijn met beleggen risicovrij kon worden behaald te vertegenwoordigen²⁰. Bij de vaststelling van dit forfait is rekening gehouden met zowel de inkomsten uit vermogen als vermogensmutaties en de kosten²¹ van het behoud en beheer van vermogen²². Hoewel er dus een benaderingswijze voor dit forfait bestaat, is er destijds geen duidelijke berekening of beargumentering gegeven voor het stellen van de hoogte van het forfait op 4%. Minister Zalm gaf destijds aan dat af is gegaan op het advies van een studiegroep. De samenstelling van deze studiegroep is echter onbekend, Minister Zalm stelde dat in deze studiegroep 'allerlei goede mensen' zaten²³. Het forfaitaire rendement van 4% is ook de uitkomst van een door de Amerikaanse econoom Jeremy J. Siegel uitgewerkt onderzoek waarin hij het gemiddelde rendement op obligaties en deposito's in de VS in de periode 1802-1997 heeft bepaald²⁴. Dit onderzoek zou een rol hebben gespeeld bij het advies van voorgenoemde studiegroep.

Vervolgens heeft de wetgever besloten om over dit forfaitaire rendement belasting te heffen tegen een proportioneel tarief van 30%. De reden die de wetgever verstrekke voor het instellen van een

¹⁵ Kamerstuk 26727 nr. 3 *memorie van toelichting*, 16 september 1999, sectie 4.1.1 en sectie 6.1

¹⁶ Subjectivering, vermogenswinstbelasting, forfaitaire heffing op brede grondslag en forfaitaire heffing op smalle grondslag.

¹⁷ Nota 'Belastingen in de 21e eeuw: Een verkenning, Kamerstukken II 1997/98, 25 810, nr. 2, p.67-68

¹⁸ De omvang van het vermogen zoals deze is op 1 januari van het jaar waarover aangifte wordt gedaan,

¹⁹ Kamerstuk 26727 nr. 3 *memorie van toelichting*, 16 september 1999, 1.3.3. , *Een nieuw regime voor inkomen uit sparen en beleggen*.

²⁰ Minister Zalm ,8 december 1999, Kamerstukken II, 1998/1999, 26 727, nr. 8, blz. 26.

²¹ Met uitzondering van financieringskosten, welke apart bij de bepaling van de rendementsgrondslag worden betrokken.

²² Mr. S.M.H. Dusarduijn FB en mr. Dr. J.L.M. Gribnau, 2010, *Vermogensrendementsheffing: vijf jaar later*

²³ Minister Zalm ,8 december 1999, Kamerstukken II, 1998/1999, 26 727, nr. 8, blz. 26

²⁴ Siegel, 'Stocks for the long run', McGraw-Hill Professional, 2nd edition, 1999.

dergelijk tarief is tweeledig²⁵. Enerzijds verklaart de wetgever dat voor een (relatief laag) tarief van 30% gekozen is omdat sterk rekening is gehouden met de internationale kapitaalmobilititeit van vermogen, en een internationaal concurrerend tarief dan ook noodzakelijk is. Een hoge belasting van vermogen zou immers kapitaalvlucht stimuleren. Anderzijds werd in de Verkenning gesteld dat een proportioneel karakter van vermogensrendementsbelasting wenselijk is, omdat een progressieve heffing in combinatie met het verbreden van de grondslag zou leiden tot het buiten het zicht van de fiscus brengen van inkomen uit vermogen.

Concluderend stelde de wetgever²⁶ dan ook dat met het invoeren van de vermogensrendementsheffing de grondslagdefinitie weer aansloot op de economische realiteit, en dat tevens deze herziening flexibel genoeg was om de in de eerste decennia van de 21e eeuw verwachte (en onverwachte) trends en ontwikkelingen op adequate wijze fiscaal tegenspel te bieden.

§1.2: Aanpassing van box 3

In de loop der jaren is er vanuit de literatuur veel kritiek geleverd op de vermogensrendementsbelasting, omdat deze met name aan het laatst genoemde punt, namelijk het aansluiten op de economische realiteit, niet zou voldoen. In de eerste jaren na het invoeren van het box 3 regime bedroeg het gemiddelde reële rendement op vermogen namelijk 5,4% negatief²⁷. Een forfaitair rendement van 4% dat risicovrij kan worden behaald behoorde dan ook niet tot de economische realiteit²⁸. Dit feit, naast enkele andere feiten die verder niet relevant zijn voor de behandeling van het box 3 regime en daarom buiten beschouwing worden gelaten, vormden in februari 2012²⁹ mede de aanleiding voor de staatssecretaris van Financiën om over te gaan tot het instellen van de onderzoekscommissie inkomstenbelasting en toeslagen³⁰.

In het eindrapport van de commissie Dijkhuizen wordt geadviseerd om het forfaitair rendement te koppelen aan het voortschrijdende gemiddelde van de nominale spaarrente³¹. Dit houdt in dat het forfaitaire rendementspercentage voor jaar t-0 wordt berekend in jaar t-1, namelijk de gemiddelde nominale spaarrente in de jaren t-2 tot en met t-6. Het eindrapport van de Commissie Dijkhuizen is meegenomen bij het overwegen van een nieuwe belastingherziening, welke uiteindelijk is vormgegeven in het belastingplan 2016³².

Per 1 januari 2017 zal deze herziening worden ingevoerd. Onder het belastingplan 2016 valt een aantal wijzigingen betreffende het box 3 regime. Om te beginnen wordt box 3 onderverdeeld in 3 schijven, te weten vermogen tussen 0-100.000 euro (schijf 1), vermogen tussen 100.000-1.000.000 euro (schijf 2), en vermogen meer dan 1.000.000 euro (schijf 3). Elke schijf wordt geacht te bestaan uit een vermogensmix van 2 rendementsklassen, te weten spaargeld en schulden (rendementsklasse 1) en beleggingen (rendementsklasse 2).

Voor de bepaling van het rendement van klasse 1 wordt er een gewogen gemiddelde genomen van de rente op spaargeld en deposito's en de rente op schulden, welke voor respectievelijk 131% en -31% in de berekening worden meegenomen. Concreet betekent dit dat de rente op spaargeld en deposito's vermenigvuldigd wordt met factor 1.31 om het positieve effect op het forfaitaire rendement van klasse 1 te geven, en dat de rente op schulden vermenigvuldigd worden met factor

²⁵ Kamerstukken II 1997/98, 25 810, nr. 2. *Belastingen in de 21e eeuw: een verkenning*, p.64

²⁶ Kamerstukken 26727 nr. 3 memorie van toelichting, 16 september 1999, Bijlage 1, inleiding

²⁷ Evaluatierapport, Kamerstukken II 2005/2006, 30 375, nr. 1-2, tabel 1.2.2, p. 14.

²⁸ M. Laveaux, 2014, Master Thesis: *Wat maakt kapitaal nou zo bijzonder?* Universiteit van Tilburg

²⁹ Kamerstukken II 2011-12, 32 740, nr. 11

³⁰ Vanaf hier 'Commissie Dijkhuizen'.

³¹ Van Dijkhuizen 2013, Commissie Inkomstenbelasting en Toeslagen (Van Dijkhuizen), Naar een activerender belastingstelsel, Eindrapport 2013.

³² Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2016)

0.31 en negatief bijdraagt aan de hoogte van dit forfaitaire rendement. Voor de bepaling van het rentepercentage op spaargeld, dan wel op schulden wordt de eerder beschreven benadering van de Commissie Dijkhuizen gevolgd, wat naar schatting zal leiden tot een rente van 1,63%. Hierbij is t-0, het jaar de in aanmerking te nemen rente wordt geschat, gelijk aan 2017. Waar echter normaal het jaar t-1 (2016) het berekeningsjaar zou moeten zijn, is dat in dit geval t-2 (2015), en de periode waarover de gemiddelde rente werd berekend strekte van 2010 tot en met 2014.

Voor de bepaling van het rendement van klasse 2 wordt het gewogen gemiddelde genomen van de rendementen op 3 vermogensbestanddelen, te weten onroerend goed, beleggingen en obligaties, welke respectievelijk voor 53%, 33% en 14% meetellen bij de bepaling van dit gewogen gemiddelde.. De lange termijn rendementen op deze vermogensbestanddelen zijn 8,25% op aandelen, 4,25% op onroerend goed en 4% op obligaties, wat leidt tot een gewogen gemiddelde van 5,5%. Het forfaitair rendement van elke schijf wordt bepaald door de verhouding waarin elke rendementsklasse wordt gerepresenteerd in de desbetreffende schijf. In onderstaande tabel³³ staan deze overzichtelijk weergegeven:

Schijf 1	$67\% \times 1,63\% + 33\% \times 5,5\%$	= 2,9%
Schijf 2	$21\% \times 1,63\% + 79\% \times 5,5\%$	= 4,7%
Schijf 3	$0\% \times 1,63\% + 100\% \times 5,5\%$	= 5,5%

Toelichting: Het vermogen dat in schijf 1 valt wordt geacht voor 67% te bestaan uit spaarvermogen, en voor 33% uit beleggingsvermogen. Deze percentages worden vervolgens vermenigvuldigd met de corresponderende percentages die het rendement op deze twee typen vermogen vertegenwoordigen. Zo komt men in schijf 1 tot een forfaitair rendement van 2,9%.

³³ Deze tabel is ontleend aan Prof.dr. J.C.M. van Sonderen 2016, *Belastingarbitrage tussen box 3 en een eigen bv, Maandblad Belasting Beschouwingen, 2016, nr. 02*

Hoofdstuk 2: Belastingarbitrage door beleggen

Na de bekendmaking van het belastingplan 2016 werd betoogd dat de beschreven wetswijzigingen de deur wijd open zetten voor belastingarbitrage³⁴. Het belasten van rendementen in verschillende schijven zal ertoe leiden dat via gunstig opgestelde constructies de moeizaam uitgebannen belastingarbitrage opnieuw de kop op steekt³⁵.

De wetgever heeft aangegeven onderzoek te gaan doen naar verschillende manieren waarop arbitrage tussen box 2 en box 3 wordt bewerkstelligd, en welke maatregelen hij kan treffen om dit tegen te gaan. In dit hoofdstuk wordt een drietal methoden besproken waarop belastingarbitrage tussen box 3 en box 2 kan plaatsvinden, namelijk door gebruik te maken van een Besloten Vennootschap in eigen beheer, van een Fiscale Beleggingsinstelling, of van een Vrijgestelde Bellegingsinstelling. De behandeling van de Commanditaire Vennootschap komt niet aan bod, want hoewel de belastingplichtige zijn vermogensbestanddelen als stille Vennoot in de CV zou kunnen inbrengen, zou hij vervolgens in box 1 worden belast voor het resultaat op zijn ingebrachte vermogen als 'winst uitonderneming', en daarmee valt hij buiten de begrenzing van het onderzoek van deze scriptie, welke zich enkel richt op de arbitrage tussen box 2 en box 3. De reden dat gekozen is voor voornoemde 3 methoden is dat tijdens raadpleging van advertenties van belastingconsultants op het internet is gebleken dat deze het meest prominent worden aangeboden aan vermogende particulieren om de belastingdruk op hun vermogen te verlagen. Bij de behandeling van deze methoden zal er telkens eerst een schets worden gemaakt van het middel waarvan gebruik wordt gemaakt. Vervolgens zal de invloed van de inmiddels tot wet verheven voorstellen inzake herziening van de vermogensrendementsheffing per 1 januari 2017 uit het belastingplan 2016 op het gebruik van het betreffende middel om belastingarbitrage tot stand te brengen uiteen worden gezet, en tot slot zullen er oplossingen worden voorgesteld om deze door de wetgever ongewenste belastingarbitrage te voorkomen.

§2.1 Belastingarbitrage door inbreng van vermogen in een BV in eigen beheer

Een manier waarop de belastingplichtige ervoor kan zorgen dat zijn vermogen belast wordt in box 2 in plaats van in box 3 is door dit vermogen in een BV in te brengen. In een BV wordt dit vermogen belast op basis van het werkelijk gerealiseerde resultaat, in tegenstelling tot de forfaitaire heffing van box 3. Intuïtief kan dan worden gevoeld dat de belastingdruk op vermogen in een BV lager ligt dan in box 3 wanneer het werkelijke rendement lager is dan het forfaitaire rendement van box 3. Omdat er echter verschillende tarieven van toepassing zijn op de winst van een BV en de resultaten in box 3, en er bovendien rekening moet worden gehouden met box 2 heffing op het moment van winstuitdeling, is het niet onmiddellijk duidelijk bij welk rendement het fiscaal voordelig is om te 'boxhoppen'. Van Sonderen³⁶ heeft naar aanleiding van het belastingplan 2016 een break-even analyse gemaakt waarin bepaald wordt bij welk rendementspercentage het omschakelingspunt ligt. Hierbij vergelijkt hij de belastingdruk op vermogensbestanddelen tussen box 3 en de BV, waarbij hij rekening houdt met de verschillende forfaitaire tarieven van de schijven van box 3 en de twee VPB tarieven van respectievelijk 20% en 25%. Daarbij definieert hij belastingdruk als 'verschil tussen het bruto rendement en het netto rendement, gekwantificeerd in verhouding tot het bruto rendement'³⁷.

Voor vermogen in box 3 is de belastingdruk gelijkgesteld aan de 30% heffing over het forfaitaire rendement van het vermogen in de 3 schijven, en voor het in de BV belegde vermogen wordt de belastingdruk gelijkgesteld aan de verschuldigde VPB + de AB-heffing op het moment van uitkering.

³⁴Sweder van Wijnbergen, 'Wiebes' belastingplan: denkfout na denkfout', NRC Handelsblad 25 juni 2015, p. 17

³⁵ Leo Stevens, 'Bijsturen heffing op vermogen is noodzakelijk', Het Financieel Dagblad 14 juli 2015, p. 9

³⁶ Prof.dr. J.C.M. van Sonderen, Belastingarbitrage tussen box 3 en een eigen bv, Maandblad Belasting Beschouwingen 2016/02

³⁷ Van Sonderen, p.2

Van Sonderen drukt de vergelijking als volgt uit³⁸:

$$Br - fr \times 0,30 = br - br(Vpb + (1 - Vpb) \times 0,25)$$

Waarin:

br = bruto rendement, uitgedrukt in een perunage;

fr = fictief rendement box 3, uitgedrukt in een perunage;

Vpb = tarief vennootschapsbelasting, uitgedrukt in een perunage;

0.30 = tarief box 3, uitgedrukt in een perunage;

0.25 = aanmerkelijk belang tarief, uitgedrukt in een perunage

Het uitwerken van deze vergelijking, rekening houdende met de forfaitaire rendementen van box 3 en een vennootschapsbelasting van 20% levert een break-even rendement op van 2,13% (vermogen in schijf 1) , 3,53% (vermogen in schijf 2) en 4,125% (vermogen in schijf 3).

Het uitwerken van deze vergelijking, rekening houdende met de forfaitaire rendementen van box 3 en een vennootschapsbelasting van 25% levert een break-even rendement op van 1,99% (vermogen in schijf 1) , 3,22% (vermogen in schijf 2) en 3,77% (vermogen in schijf 3).

Wanneer de belastingplichtige vermogensbestanddelen heeft met rendementen die lager uitvallen dan het break-even rendement corresponderende met de box 3- schijf waarin het vermogensbestanddeel zich bevindt, zou hij er fiscaal voordeel uit kunnen halen dit vermogensbestanddeel onder te brengen in een BV.

Een ander voorbeeld van het inbrengen van vermogen in de BV is dat de belastingplichtige de AB-heffing uit kan stellen door de BV geen dividenden uit te laten keren, en zo de rendementen op zijn ingebrachte vermogen te laten renderen. Van Sonderen stelt dat de belastingdruk daalt naarmate de duur van het uitstel toeneemt³⁹. Dit komt omdat de rendementen op het vermogen, na aftrek van VPB, als het ware herbelegd worden zonder dat er effectief AB-heffing heeft plaatsgevonden. Het AB- tarief zal dan worden verdisconteerd met als verdisconteringsvoet het rendementspercentage van het vermogensbestanddeel. Dit zal in een getalsmatig voorbeeld⁴⁰ worden uitgebeeld:

Ga uit van een verschuldigde belasting uit aanmerkelijk belang van €50.000, welke voortkomt uit een rendement van 15% op een vermogensbestanddeel. Heffing wordt 2 jaar uitgesteld.

$$\begin{aligned} &= € 50.000 - € 50.000 / (1 + 15\%)^2 \\ &= € 50.000 - € 37.808 \\ &= € 12.193 \end{aligned}$$

De contante waarde van de AB- heffing van 25% is dan:

$$25\% \times (37.808 / 50.000) = 25\% \times 75,6\% = 18,9\%.$$

Deze berekening laat zien dat de contante waarde van de AB-heffing in feite de effectief ervaren belastingdruk, veroorzaakt door de AB-heffing is. Door uitstel van belastingheffing zal dus het nettorendement van een belegging via een BV stijgen, wat de aantrekkelijkheid van het onderbrengen van box 3 vermogen in een BV verhoogt.

³⁸ Van Sonderen, p.7

³⁹ Van Sonderen, p.5

⁴⁰ Dit voorbeeld is een bewerkte versie van een cijfermatig voorbeeld van het bepalen van de contante waarde van een belastinglatentie welke is ontleend aan H. Janssens en I. Massart, *De contante waarde van AB-belastinglatentie bij verdeling*, EB 2015/57

Van den Dool⁴¹ stelt echter dat de omvang van het fiscale voordeel dat kan worden behaald door middel van belastinguitstel niet duidelijk te omschrijven is, vanwege het feit dat het effect van belastinguitstel wordt verdisconteerd in de waarde van het vermogensbestanddeel. Er bestaat dus discussie omtrent het effect van belastinguitstel. Omdat de wetgever na bekendmaking van het belastingplan 2016 nadrukkelijk heeft aangegeven onderzoek te laten doen naar de mogelijkheden tot belastingontwijking en belastinguitstel⁴² bij arbitrage tussen box 2 en box 3, zal vanaf hier de aanname worden gedaan dat het behalen van fiscaal voordeel door belastinguitstel reëel is.

Naast de mogelijkheid om de belastingdruk van de box 2 heffing te verlagen door belastingheffing uit te stellen, biedt het inbrengen van vermogen in een BV ook nog een andere mogelijkheid om de belastingdruk te verlagen. De belastingplichtige kan de voorheen behandelde break-even rendementen verhogen, wat inhoudt dat meer vermogensbestanddelen fiscaal gunstiger af zullen zijn in een BV dan bij een particulier. Dit kan worden bewerkstelligd door de verkrijging van de aandelen tegen schulderkenning te laten plaatsvinden. De verkrijgingsprijs zal dan bij vervreemding worden gecorrigeerd naar de waarde in het economisch verkeer ten tijde van de verkrijging, waardoor een latente AB- claim ontstaat⁴³. Van Sonderen toont met onderstaande formule aan dat wanneer het beginvermogen van een BV volledig belast is met een latente AB- claim, de belastingdruk op de rendementen gelijk zal zijn aan het VPB tarief⁴⁴.

$$nr = \left(\frac{\text{bruto } bv(1 + br(1 - Vpb))^t * 0,75}{\text{bruto } bv * 0,75} \right)^{\frac{1}{t}} - 1 = br(1 - Vpb)$$

Waarbij

bruto BV = beginvermogen al dan niet beclaimd met aanmerkelijkbelangheffing in euro's;
 br = bruto rendement per jaar, uitgedrukt in perunage;
 nr = netto rendement per jaar, uitgedrukt in perunage;
 Vpb = tarief vennootschapsbelasting, uitgedrukt in perunage;
 t = looptijd in jaren van tijdstip investering tot tijdstip realisatie winst uit aanmerkelijk belang;
 0,75= de factor waarmee het bruto beginvermogen mee moet worden vermenigvuldigd om na aftrek van de AB- claim à 25% uit te komen op het netto beginvermogen.

Vervolgens verwerkt van Sonderen bovenstaande stelling in de eerder getoonde break- even vergelijking, om zo tot de volgende vergelijking te komen, welke rekening houdt met een latente AB- claim op het beginvermogen van een BV⁴⁵:

$$(Br - fr \times 0,30) * (1-0,25) = br - br(Vpb + (1 - Vpb) \times 0,25)$$

Waarbij:

br = bruto rendement, uitgedrukt in een perunage;
 fr = forfaitair rendement box 3, uitgedrukt in een perunage;
 Vpb = tarief vennootschapsbelasting, uitgedrukt in een perunage

Het wederom invullen en uitwerken van deze vergelijking met de verschillende forfaitaire box 3 rendementen en VPB tarieven levert dan de volgende break- even rendementen op:

⁴¹ R.P. van den Dool, 'Belastingheffing over kapitaalinkomen bij natuurlijke personen, (dissertatie)', Deventer: Kluwer 2009 p.122

⁴² Kamerstukken 34 302 nr. 58

⁴³ Art. 4.19 lid 1 wet IB jo. Art 4.21 lid 1 wet IB jo. Art 4.22 lid 1 wet IB.

⁴⁴ Van Sonderen, p.8

⁴⁵ Van Sonderen, p.6

Rekening houdende met een vennootschapsbelasting van 20% levert een break-even rendement op van 4,35% (vermogen in schijf 1) , 7,05% (vermogen in schijf 2) en 8,25% (vermogen in schijf 3).

Rekening houdende met een vennootschapsbelasting van 25% levert een break-even rendement op van 3,48% (vermogen in schijf 1) , 5,64% (vermogen in schijf 2) en 6,60% (vermogen in schijf 3).

Het is nu duidelijk te zien dat de break- even rendementen een stuk hoger zijn komen te liggen, wat betekent dat het nu voor hoger renderende vermogensbestanddelen ook voordelig is om in een BV te worden ingebracht.

§2.1.1 Maatregelen tegen belastingarbitrage door middel van een BV

Het staat de belegger in principe vrij om te bepalen in welke vorm hij wil gaan beleggen. Zo staat het de belegger ook vrij om te kiezen welke wijzen van financiering hij kiest. Het gebruik van schulderkenning als tegenprestatie bij de uitreiking van aandelen valt hier ook onder. Aangetoond is wel dat deze wijze van financiering de BV aantrekkelijker kan maken als middel om belastingarbitrage te realiseren. Om dit tegen te gaan zou er regelgeving kunnen worden opgenomen die de aandeelhouder verplicht stelt aan te kunnen tonen dat dergelijke uitreiking tegen schulderkenning niet enkel heeft plaatsgevonden om zo fiscaal voordeel te kunnen behalen bij het inbrengen van vermogensbestanddelen in een BV.

Dat er bepaalde situaties zijn waarin het beleggen via een BV voordeliger is dan het beleggen in privé wordt door de wetgever niet direct als problematisch ervaren. Wel is het onwenselijk wanneer van de BV gebruik wordt gemaakt om belastingheffing uit te stellen. De Commissie Dijkhuizen beveelt aan dit op te lossen door jaarlijks een forfaitair rendement in aanmerking te nemen voor de heffing in box 2⁴⁶. Het eventuele verschil met het werkelijk genoten dividend zou dan moeten worden verrekend met de verkrijgingsprijs van de aandelen, waardoor ten tijde van vervreemding geen dubbele belastingheffing plaats zal vinden. Om belastingarbitrage tegen te gaan zou het dan raadzaam zijn om de hoogte van dit forfaitaire box 2 rendement te koppelen aan het forfaitaire box 3 rendement.

Een andere oplossing die de Commissie Dijkhuizen geeft is een winstuitkeringsverplichting voor de liquide middelen die niet in dienst staan van de reële onderneming. Hoewel de Commissie Dijkhuizen niet aangeeft in welk kader de term 'reële onderneming' moet worden geïnterpreteerd ligt het voor de hand de algemene definitie van het ondernemingsbegrip voor de Wet IB te handhaven, namelijk 'een duurzame organisatie is van kapitaal en arbeid waarmee beoogd wordt om, door deelneming aan het maatschappelijke productieproces, winst te behalen'⁴⁷. Hiermee wordt door de Commissie bedoeld dat liquide middelen die niet benodigd zijn voor het handhaven van normale bedrijfsvoering dienen te worden uitgekeerd.

⁴⁶ Commissie inkomstenbelasting en toeslagen, *naar een activerender belastingstelsel, eindrapport*, 2013

⁴⁷ Hofstra/Stevens, *Inkomstenbelasting*, tekstblok 125 op p. 121, Deventer: Kluwer 1998 (vijfde druk)

§ 2.2 De Fiscale beleggingsinstelling

Om het beleggingsklimaat te stimuleren zijn er beleggingsinstellingen in het leven geroepen. Door beleggers de mogelijkheid te geven door middel van beleggingsinstellingen collectief te kunnen beleggen, wordt aan beleggers toegang gegeven tot markten met hogere rendementen, die voor de individuele particuliere belegger normaliter niet te verwezenlijken zijn. De regelgeving omtrent deze instellingen is –wat Nederland betreft- omschreven in de Wet op het financieel toezicht, welke als voornaamste doel stelt het adequaat laten functioneren van financiële markten, en beleggers en consumenten bescherming te bieden⁴⁸. Per definitie is de beleggingsinstelling een rechtspersoon die gelden of andere goederen ter collectieve belegging vraagt of verkrijgt teneinde de deelnemers in de opbrengst van de beleggingen te doen delen⁴⁹. De voordelen van het beleggen via een beleggingsinstelling zouden echter worden weggenomen indien een beleggingsfonds als BV of NV vennootschapsbelastingplichtig zou zijn⁵⁰. Eventuele rendementen zouden immers worden belast met VPB bij het lichaam, en vervolgens met IB bij de aandeelhouder.

De fiscale beleggingsinstelling (hierna FBI) is een instrument dat de wetgever met het tot stand komen van de Wet VPB 1969 heeft ingevoerd, om de laatst genoemde hindernis op te heffen. De wetgever beschrijft de FBI als “tegenoetkoming ten gunste van onder de inkomstenbelasting vallende belastingplichtigen die voor de belegging van hun middelen de vorm kiezen van het nemen van een belang in NV’s, die speciaal op beleggingen in effecten – c.q. bijkomstig ook in andere beleggingsobjecten – zijn gericht.”⁵¹.

§2.2.1 Kwalificatie als FBI en de fiscale gevolgen

De wettelijke vereisten waaraan een lichaam moet voldoen om te worden gekwalificeerd als FBI zijn uiteengezet in art. 28 van de Wet VPB 1969. Aan elk van de genoemde vereisten moet cumulatief worden voldaan wil de kwalificatie als FBI geldend blijven. De kwalificatie wordt van kracht en telt voor het hele jaar zodra op enig moment gedurende dat jaar aan alle eisen wordt voldaan, en houdt op van kracht te zijn in het jaar waaraan niet meer aan alle voorwaarden wordt voldaan⁵². Het zevental wettelijke vereisten is in lid 2 van het voorgenoemde artikel uiteengezet en houdt beknopt het volgende in:

1.De rechtsvormvereiste (art 28 lid 2 Wet VPB)

Deze houdt in dat enkel BV’s en NV’s en fondsen voor algemene rekening in aanmerking kunnen komen voor de FBI status. Op basis van verdragsbepalingen op grond van de Europese non-discriminatie eis kunnen ook vergelijkbare buitenlandse rechtsvormen de FBI status verkrijgen.

2.De beleggingsvereiste (art 28 lid 2 Wet VPB)

Deze stelt dat de FBI zich uitsluitend mag toeleggen op het beleggen van vermogen. De wetgever merkt op⁵³ dat er in art.28 wet VPB geen definitie wordt gegeven van het begrip beleggen. Uit jurisprudentie⁵⁴ blijkt dat onder beleggen het volgende wordt verstaan: het houden van vermogensbestanddelen met het doel waardeinstijgingen te creëren en rendement te behalen dat bij normaal vermogensbeheer kan worden verwacht .

⁴⁸ Kamerstukken II 1988-1989, 21 308, nr 3, p. 2

⁴⁹ Art. 1:1 Wft

⁵⁰ H.A.J.P. te Niet, Het beleggingsbegrip in de directe belastingen, 2007, p.101.

⁵¹ Kamerstukken II 1967/68, 6000, nr. 17, p. 7.

⁵² art. 10 BBI

⁵³ Kamerstukken II 1967/68, 6000, nr. 17

⁵⁴ HR 8 november 1989, nr 25 257, BNB 1990/73.

3. De financieringslimiet (art 28 lid 2 sub a Wet VPB)

De FBI mag met vreemd vermogen worden gefinancierd voor zover het vreemd vermogen niet meer dan 60% van de boekwaarde van het onroerend goed en 20% van de boekwaarde van de overige beleggingen bedraagt. Het argument dat de wetgever gaf voor deze beperking was dat particuliere beleggers in het algemeen ook met eigen vermogen financieren, en dat omwille van gelijkstrekking tussen de behandeling van particuliere beleggers en de FBI beleggingsinstellingen ook niet met vreemd vermogen behoren te worden gefinancierd⁵⁵.

4. De doorstootverplichting (art 28 lid 2 eerste volzin Wet VPB)

Deze vereiste houdt in dat de FBI verplicht is jaarlijks binnen 8 maanden na afloop van een boekjaar een gedeelte van de winst van dat boekjaar uit te keren aan zijn aandeelhouders. Deze regeling stamt nog uit de tijd van de Wet IB 1964, waar voordelen enkel konden worden belast indien deze daadwerkelijk werden ontvangen. Met de intrede van de Wet IB 2001 en de introductie van het forfaitair voordeel voor AB- houders⁵⁶ is de doorstootverplichting niet meer noodzakelijk, maar voor lichamen die een aandeel in de FBI bezitten is de doorstootverplichting nog steeds van belang om heffing te garanderen, omdat VPB-plichtige lichamen immers enkel worden belast voor het daadwerkelijk ontvangen resultaat uit hun deelneming in de FBI⁵⁷. Winstinhouding bij de FBI zou dan leiden tot belastinguitstel.

5. De winstverdelingseis (art 28 lid 2 b laatste volzin Wet VPB)

Met dit wetsonderdeel wordt de FBI verplicht gesteld de winst in gelijke delen over de aandelen en overige winstbewijzen te verdelen. Wanneer er sprake is van zowel cash- als stockdividend moeten deze aan alle aandelen en winstbewijzen gelijkmatig worden toegekend.

6. De aandeelhouderseisen (art 28 lid 2 sub c jo. sub d Wet VPB)

Belangrijk om te vermelden is dat de wetgever bij het opstellen van deze eisen onderscheid heeft gemaakt tussen breed- georiënteerde beleggingsinstellingen en niet- breed- georiënteerde beleggingsinstellingen⁵⁸. De betiteling als breed-georiënteerd, dan wel niet-breed georiënteerd hangt samen met de mate waarin de beleggingsinstelling toegankelijk is voor het publiek. Dit onderscheid en de respectievelijke verschillen tussen de eisen voor deze twee typen beleggingsinstellingen vinden voornamelijk hun oorsprong in de mate van gevoeligheid voor misbruik van de FBI, hierover volgt meer in paragraaf 2.2.1 . Een beleggingsinstelling wordt als breed-georiënteerd gezien als deze beursgenoteerd is, een vergunning heeft ex art. 2:64 lid 2 WFT of een vrijstelling geniet ex art. 2:66 lid 3 WFT⁵⁹.

7. De indirecte belangen. (art 28 lid 2 sub e Wet VPB)

Deze stelt dat het belang in een FBI niet voor 25% of meer in bezit mag zijn van een in Nederland gevestigd lichaam via en buitenlandse entiteit als tussenhoudster. Wederom liggen hier overwegingen omtrent misbruik aan ten grondslag. Door dividenden naar een buitenlandse entiteit te laten stromen, waar deze allicht door een variant op de deelnemingsvrijstelling zijn vrijgesteld, en deze vervolgens niet uit te laten keren aan de Nederlandse Moeder, kan uitstel van belasting plaatsvinden.⁶⁰

⁵⁵ Kamerstukken, 6000, antwoord 36

⁵⁶ art. 4.14 Wet IB 2001

⁵⁷ Resultaten ontvangen uit een deelneming in de FBI vallen niet onder de deelnemingsvrijstelling omdat het hier gaat om een laag belaste beleggingsinstelling ex art. 13.9 wet Vpb.

⁵⁸ Kamerstukken II, 1987/988, 20 701, nrs. 1-3, p. 8

⁵⁹ D. Zwagemaker, Het vestigingsklimaat voor collectieve beleggingsinstellingen in Nederland, 2009, Erasmus Universiteit Rotterdam, sectie 2.2.6

⁶⁰ D. Zwagemaker, Het vestigingsklimaat voor collectieve beleggingsinstellingen in Nederland, 2009, Erasmus Universiteit Rotterdam.

Wanneer aan de bovengenoemde eisen wordt voldaan zal er een VPB tarief van 0%⁶¹ rusten op de resultaten van de FBI. Met dit tarief wordt voorkomen dat er sprake is van dubbele belastingheffing doordat er eerst sprake is van vennootschapsbelasting bij de beleggingsinstelling, en dat er vervolgens bij de belegger inkomstenbelasting verschuldigd is in box 2 of box 3, al naar omvang van zijn of haar aandeel in de FBI, met in achtname van de verrekenbare dividendbelasting welke bij de beleggingsinstelling op het moment van dividenduitkering wordt ingehouden. De reden dat de wetgever gekozen heeft voor een 0%, en niet voor een vrijstelling, is dat op deze manier de FBI feitelijk nog steeds subjectief onderworpen is aan de VPB, en daarmee in aanmerking komt voor bepalingen in internationale verdragen. Een beleggingsinstelling moet onderworpen zijn aan de Nederlandse VPB om als inwoner te kwalificeren en daarmee recht te hebben op aftrek van dividendbelasting in het geval van internationale betrekkingen.

§2.2.2 Belastingarbitrage door middel van de FBI

Zoals eerder besproken stelde de wetgever tijdens bekendmaking van het belastingplan 2016 al dat onderzoek zal worden gedaan naar verschillende manieren van belastingarbitrage waarbij de grondslag van Box 3 wordt uitgehold, en welke mogelijke oplossingen hiervoor geboden kunnen worden. In deze paragraaf zal worden beschreven hoe de FBI kan worden gebruikt om belastingarbitrage tussen box 2 en box 3 te realiseren.

Tijdens de invoering van de Wet IB 2001 is al een poging gedaan de FBI ongeschikt te maken voor het bewerkstelligen van belastingarbitrage. Met name het aanpassen van de eerder genoemde aandeelhouderseisen speelden hierbij een rol. Door de niet- breed- georiënteerde FBI niet langer toegankelijk te stellen voor AB-houders wordt voorkomen dat deze gebruikt zou kunnen worden om beleggingen over te brengen van box 2 naar box 3⁶². Dit zou niet passen bij de kerngedachte die achter de FBI schuilt, namelijk dat deze bedoeld is voor 'particuliere beleggers die door middel van schaalvergroting tezamen met andere beleggers een beter rendement kunnen behalen'⁶³.

De breed- georiënteerde FBI biedt echter nog wel de mogelijkheid voor een belegger om zijn beleggingen uit box 3 onder te brengen in een FBI, en zo gebruik te maken van het 25% tarief over zijn genoten voordelen uit aanmerkelijk belang. Deze 25% heffing zal worden geheven over een forfaitair voordeel van 4%⁶⁴, waarover meer in paragraaf 2.3.1. Een belangrijke beperking is wel dat de belegger slechts een belang van maximaal 25% in de FBI mag hebben, en hoewel zijn belang daarmee in aanmerking komt voor het box 2 regime houdt dit in dat hij niet de totale controle over zijn belegde vermogen kan uitoefenen.

Het is dan ook maar de vraag of de FBI een aantrekkelijk instrument voor de box 3- belegger is om belastingarbitrage te bewerkstelligen. Zeker daar met de komst van de VBI een aantrekkelijker alternatief beschikbaar is. Een enkele situatie waarbij de FBI gunstig kan zijn, is wanneer de belegger zijn onroerend goed wil inbrengen in de vastgoed-FBI. Om dit voordeel toe te lichten zal eerst de VBI moeten worden behandeld, zodat een duidelijke vergelijking kan worden getrokken, hetgeen in de conclusie van dit hoofdstuk zal gebeuren. De problematiek rondom het forfaitaire voordeel van art. 4.14 wet IB zal worden behandeld bij de VBI, aangezien in de parlementaire behandeling van het belastingplan 2016 vooral aandacht aan deze beleggingsinstelling werd geschonken. Dezelfde problematiek is echter van toepassing bij de vastgoed-FBI waar een belegger een aanmerkelijk belang heeft.

⁶¹ Art 9 BBI

⁶² Kamerstukken II 2000/01, 27 466, nr. 3, p. 4-5

⁶³ Notitie van 29 april 2009, nr. DB2009/210 U, VN-V 2009/100.1.

⁶⁴ Art 4.14 wet Vpb

§ 2.3 De Vrijgestelde Beleggingsinstelling

Sinds 2007 kent de Nederlandse wetgeving de zogenoemde Vrijgestelde Beleggingsinstelling, kortweg de VBI. De VBI is in het leven geroepen om Nederland een sterkere concurrentiepositie te bieden als vestigingsland voor beleggingsinstellingen⁶⁵. Een voorbeeld hiervan is de kapitaalvlucht welke voornamelijk plaatsvond doordat directeuren-groootaandeelhouders hun enkel met geld en beleggingen gevulde BV's verplaatsten naar de Antillen, om zo Nederlandse vennootschapsbelasting te ontlopen⁶⁶. Een ander argument dat werd gegeven is dat het invoeren en handhaven van de VBI gunstige economische effecten met zich zou meebrengen in de vorm van hoogwaardige werkgelegenheid⁶⁷. Net als in het geval van de FBI is er een aantal wettelijke vereisten waaraan de VBI moet voldoen om als zodanig te worden gekwalificeerd. De wettelijke bepalingen omtrent de VBI zijn neergelegd in art 6a van de wet VPB 1969.

1. De rechtsvormvereiste
Een VBI mag de rechtsvorm hebben van een NV of een open fonds voor gemene rekening⁶⁸. De BV wordt geacht niet geschikt te zijn als rechtsvorm omdat deze niet aansluit bij de gedachte dat de VBI open dient te zijn voor een breed publiek⁶⁹.
2. De collectiviteitsvereiste
Om de gedachte van collectief beleggen te waarborgen moet de VBI voldoen aan de vormvereisten van een beleggingsinstelling⁷⁰. Tevens dient een vergunning ex art. 2.65 WFT te worden verkregen welke de status als VBI waarborgt.
3. Toegestane beleggingsobjecten
Er zijn voor de VBI enkele beleggingsrestricties ingesteld. Zo mag de VBI enkel beleggen in toegestane financiële instrumenten⁷¹, zoals aandelen, obligaties en opties. Beleggen in pensioenen, onroerend goed en lenen aan de DGA is niet toegestaan⁷².
4. De aandeelhouderseis
Een andere belangrijke bepaling omtrent de VBI is de aandeelhouderseis, welke stelt dat maximaal 90% van de aandelen in een VBI in het bezit van één aandeelhouder mogen zijn, dit om de gedachte van collectief beleggen te waarborgen⁷³. In Paragraaf 2.4 zal blijken dat deze aandeelhouderseis een belangrijk punt van overweging is voor hen die de VBI wensen te gebruiken bij het verlichten van de belastingdruk op hun vermogen.

Wanneer een beleggingsinstelling voldoet aan de in artikel 6a wet VPB gestelde eisen kan een verzoek tot verkrijging van de VBI-status worden ingediend bij de inspecteur.

⁶⁵ J.A. Hoefsmit, *'Een nieuw regime voor beleggingsinstellingen, het werd hoog tijd!'*, WFR 2007/1189, onderdeel 2.

⁶⁶ mr. drs. S. van den Elst, VBI voor DGA, 2015, Kennisbank Jongbloed Fiscaal Juristen

⁶⁷ Kamerstukken II 2006/07, 30 533, nr. 7, p. 2.

⁶⁸ Art 6a lid 2 wet Vpb

⁶⁹ Kamerstukken II 2006/07, 30 533, nr. 3, p. 3

⁷⁰ Art. 1:1 Wft

⁷¹ Art. 6a lid 1 wet Vpb

⁷² Kamerstukken II 2005/06, 30 533, nr. 3, p. 4

⁷³ Handelingen I 2006/07, 30 533, nr. 38, p. 1245.

§2.3.1 De fiscale behandeling van de VBI

Zoals in de vorige paragraaf is beschreven draagt de VBI bij aan het versterken van de fiscale concurrentiepositie van Nederland. De VBI-status biedt de beleggingsinstelling namelijk een vrijstelling van zowel de vennootschapsbelasting als de dividendbelasting⁷⁴. Tevens is de VBI niet verplicht tot het uitkeren van winst, waardoor belastingheffing feitelijk oneindig kan worden uitgesteld. Dit werd door de wetgever als onwenselijk ervaren en vormde dan ook de reden tot invoering van een forfaitair voordeel, waarover de aandeelhouder wordt belast in box 2⁷⁵. Dit forfaitaire voordeel wordt gesteld op 4%⁷⁶ en vervolgens belast tegen het 25% tarief van box 2. Het forfaitaire voordeel zal echter de verkrijgingsprijs van de aandelen in de VBI verhogen, zodat bij vervreemding van deze aandelen alsnog enkel het feitelijke rendement wordt belast. Wanneer wordt besloten om wel dividend uit te keren zal belastingheffing plaatsvinden over het werkelijk uitgekeerde bedrag.

§2.3.2 Belastingarbitrage tussen box 3 en de VBI

In geval winst in de VBI ingehouden wordt is de belastingdruk op vermogensbestanddelen in de VBI 25% op 4% forfaitair rendement, dus 1%. In box 3 is dit onder het huidige regime 30% op 4% rendement, wat neerkomt op een belastingdruk van 1,2%. De effectieve belastingdruk op vermogen in de VBI ligt momenteel dus 0,2% lager dan de belastingdruk in box 3. Rekening houdende met de kosten van het oprichten van een VBI, wordt gesteld dat het vanaf een vermogen van circa €1.000.000 aantrekkelijk kan zijn om het vermogen vanuit box 3 over te brengen in een VBI⁷⁷. Rekening houdende met het heffingsvrije vermogen en de veronderstelling dat het rendement op het vermogen in de vorm van dividend zal worden uitgekeerd is dit voordeliger zolang het netto rendement van het vermogen onder de 4,8% ligt⁷⁸. Met dezelfde benaderingswijze en in achtneming van de box 3 tarieven zoals deze gaan gelden met invoering van het belastingplan 2016 komt dit omslagpunt zelfs op 6,6% te liggen, wat inhoudt dat vermogensbestanddelen met een rendement lager dan 6,6% fiscaal gunstiger afzijn in een VBI dan wanneer deze particulier worden aangehouden en zo in box 3 belanden.

Een manier van belastingarbitrage die kan plaatsvinden is het ontwijken van box 3 heffing door voor de peildatum van 1 januari het vermogen uit box 3 over te brengen in een VBI en aldaar te laten renderen. Door actief het vermogen te switchen tussen de VBI en box 3 en rekening te houden met de 6 maanden aanhoudingseis,⁷⁹ kan rendement op vermogen worden ontvangen in privé terwijl de belastingheffing plaatsvindt tegen Box 2 tarief⁸⁰. Het omzeilen van de peildatum is een methode van arbitrage die niet specifiek gelieerd is aan de VBI, maar aan de regelgeving van het box 3 regime en is daarom van toepassing op elke methode waarbij vermogen aan box 3 wordt onttrokken.

Een andere manier waarop de VBI kan worden gebruikt om belastingarbitrage tot stand te brengen is wanneer laag renderende vermogensbestanddelen in de VBI worden ondergebracht, en na verloop van tijd over wordt gegaan tot liquidatie van de VBI. Wanneer jarenlang heffing heeft

⁷⁴ artikel 1, lid 4 van de Wet op de Dividendbelasting 1965

⁷⁵ J.A. Hoefsmit, 'Een nieuw regime voor beleggingsinstellingen, het werd hoog tijd!', WFR 2007/1189, onderdeel 5.2

⁷⁶ artikel 4.14 lid 1 Wet IB 2001

⁷⁷ mr. R.A.M. Damhuis, 25-06-2015, Vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI), Jongbloed Fiscaal Juristen

⁷⁸ Tax at Work B.V, 2015, Belastingheffing in Box 3 te hoog? Onze, 10, besparingstips!

⁷⁹ Deze houdt in dat het vermogen minimaal 6 maanden buiten box 3 moet zijn geplaatst, omdat anders het vermogen geacht wordt mee te tellen op de peildatum. Tegenbewijs is mogelijk, maar bij het uit- en inbrengen van vermogen binnen 3 maanden is dit niet het geval.

⁸⁰ Tom Loonen, 11 April 2015, citaat van Cees Goosen, Senior Fiscalist bij Loyens & Loeff, *Boxhoppen met uw vermogen voor een hoger nettorendement*, Financieel Dagblad.

plaatsgevonden over een forfaitair voordeel van 4% terwijl het werkelijke rendement lager lag, zal dit leiden tot een verlies in box 2⁸¹. Wanneer dit verlies in box 2 niet meer verrekenbaar is kan het verlies worden omgezet in een tax credit in box 1 ter hoogte van 25% van het geleden verlies⁸². Deze vorm van verliesverrekening, die in principe het gesloten boxenregime ondermijnt, is niet mogelijk met betrekking tot box 3⁸³.

§2.3.3 Gevolgen van het belastingplan 2016 voor de VBI

Na bekenmaking van het nieuwe box 3 regime stuitte de wetgever op een probleem omtrent de VBI regelingen. Verschil tussen het forfaitaire rendement van box 3 in de hoogste schijf (5,5%) en het forfaitaire voordeel van de VBI (4%) zou als gevolg hebben dat de prikkel voor beleggers om te gaan boxhoppen sterk zou toenemen. De Tweede Kamer ging dan ook akkoord met een wijzigingsvoorstel⁸⁴ om art. 4.14 wet IB 2001 aan te passen, en zo het forfaitair voordeel van 4% te verhogen naar 5,5%.

Een belangrijke kanttekening die kan worden gemaakt is dat in tegenstelling tot het forfaitaire rendement in box 3, het forfaitaire voordeel van de VBI niet jaarlijks zal worden herijkt. Zoals eerder beschreven, is het inbrengen van vermogen in een VBI vooral aantrekkelijk voor particulieren met een vermogen vanaf €1.000.000. De mate van aantrekkelijkheid van het gebruik van een VBI als arbitragemiddel zal dan ook jaarlijks verschillen, afhankelijk van het forfaitaire rendement in de derde box 3 schijf. Een mogelijke oplossing hiervoor is het direct koppelen van het forfaitaire voordeel uit art. 4.14 Wet IB 2001 aan het nieuwe forfaitaire rendement van de derde schijf van box 3⁸⁵. Alsnog blijft dan het tariefverschil tussen box 2 en box 3 over, waardoor het inbrengen van vermogen in een VBI toch nog fiscaal aantrekkelijker is. Dit probleem zal worden besproken in de conclusie van dit hoofdstuk.

Een ander aandachtspunt is dat de heffing over het forfaitaire rendement feitelijk enkel als voorheffing dient, omdat deze bij vervreemding van het aandelenbelang in de VBI verrekend wordt via het verhogen van de verkrijgingsprijs, en er dus alsnog zal worden belast tegen het werkelijk genoten rendement. Wanneer deze lager is, zal er een verrekenbaar verlies in box 2 ontstaan. Feit blijft dan dat het voor lager renderende vermogensbestanddelen alsnog gunstiger om in de VBI te worden ondergebracht, omdat verliezen niet verrekenbaar zijn in box 3.

⁸¹ mr. R.A.M. Damhuis, 25-06-2015, Vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI), Jongbloed Fiscaal Juristen

⁸² Art 2.11a wet IB 2001 jo. Art. 4.53 wet IB 2001

⁸³ Zelfs wanneer het non-discriminatie gebod van art. 14 van het EVRM wordt aangekaart oordeelt het Hof dat de wetgever met deze tax credit geen inbreuk doet aan het gesloten Box stelsel, maar juist fiscale neutraliteit voor de ondernemer naleefd. ECLI:NL:GHAMS:2014:2105

⁸⁴ Kamerstukken 34302 Nr. 45 amendement Groot

⁸⁵ In art 10.6bis wet IB wordt de herijking van de forfaitaire rendementen van box 3 geregeld, een koppeling van art. 4.14 wet IB zou de percentages gelijktrekken.

§ 2.4 Conclusie

Het zal de lezer reeds duidelijk zijn geworden dat er via dit drietal methoden verschillende mogelijkheden bestaan voor beleggers om fiscaal voordeel te behalen door hun vermogen van box 3 te verplaatsen naar box 2. Het omzeilen van de peildatum, zoals beschreven in paragraaf 2.3.2, is een methode die van toepassing is bij alle voorgenoemde constructies waarbij vermogen uit box 3 onttrokken wordt, en er zal dan ook een overkoepelende oplossing moeten komen om dit tegen te kunnen gaan. Zo'n oplossing is wellicht te vinden in de keuze voor een ander systeem voor het belasten van vermogensinkomsten, hetgeen in hoofdstuk 3 aan de orde zal komen. Eerst zal er echter een specifieke concluderende behandeling volgen voor het tot stand brengen van arbitrage middels een BV, FBI of VBI bij het vanaf 1 januari 2017 geldende box 3- regime:

De BV

Dit is voordelig voor de belegger wanneer op zijn vermogensbestanddelen een rendement wordt behaald dat relatief laag ligt. Vanwege de kosten die gepaard gaan met het oprichten van een BV wordt dit aantrekkelijk geacht voor vermogens vanaf een miljoen euro, wat erop neer komt dat vermogensbestanddelen met een rendement dat lager ligt dan 4,125% fiscaal gunstiger uit zijn in beheer van een BV. Beleggen in de BV biedt de belegger de mogelijkheid om AB- heffing uit te stellen, wat de belastingdruk op het rendement zal drukken. Tevens kan de belastingdruk worden verlaagd wanneer er een latente AB- claim rust op het vermogen van de BV.

De BV kent geen restricties betreffende het type vermogensbestanddelen dat kan worden ingebracht. Wel is de BV onderworpen aan VPB, wat ertoe zal leiden dat 20 tot 25 procent van het rendement naar de fiscus gaat alvorens deze wordt uitgekeerd aan de aandeelhouder. De FBI en VBI kennen dit probleem niet.

De wetgever kan gebruik van de BV als arbitrage instrument beperken door de ophoping van liquide middelen in de BV en het daarmee gepaarde uitstel van AB- heffing tegengaan door ofwel een forfaitair box 2 rendement in aanmerking te nemen, ofwel een winstuitdelingsverplichting in te stellen. Omdat het oppotten van liquide middelen niet altijd een teken hoeft te zijn van het uitstellen van belastingheffing, kan worden beargumenteerd dat dit enkel van toepassing hoeft te zijn op BV's waarvan de aandelen voor 100% in het bezit zijn van één belastingplichtige. Kanttekening bij het forfaitaire box 2 rendement is dat deze met het oog op verijdeling van belastingarbitrage idealiter gelijk is aan het forfaitair rendement van box 3. Om vervolgens de behandeling van beleggen in box 3 dan wel via de BV nog meer gelijk te trekken zou het raadzaam zijn de tarieven tussen box 2 en box 3 ook gelijk te stellen, hetgeen opmerkelijk genoeg initieel ook de intentie was ten tijde van het opstellen van de Wet IB 2001.

De FBI

De FBI heeft als voordeel ten opzichte van de BV, dat deze onderworpen is aan de VPB tegen een tarief van 0%. De belastingdruk op het rendement zal daarom lager liggen dan in een BV. Een voordeel ten opzichte van de VBI is dat er geen restricties gelden op het type beleggingen. Een ander voordeel is dat de FBI, in tegenstelling tot de VBI, in aanmerking komt voor toepassing van internationale verdragsregels die het voorkomen van dubbele belastingheffing tegen gaan, waardoor beleggen buiten de grens niet wordt belemmerd.

Op het eerste gezicht is de FBI vanwege alle herzieningen omtrent zijn wetgeving nauwelijks meer bruikbaar voor het bewerkstelligen van belastingarbitrage, met name omdat het niet toegestaan is een aanmerkelijk belang in een FBI te houden. Een uitzondering is wanneer de belegger een belang van maximaal 25% houdt in de breed- georiënteerde FBI, en zijn vermogen in box 2 plaatst. Hoewel hij evenals in box 3 belasting moet betalen over een forfaitair rendement, geschiedt dit wel tegen het box 2 tarief van 25%, 5% lager dan het 30% tarief van box 3.

Wederom zou gelijkschakeling van de tarieven van box 2 en box 3 een oplossing bieden. Ook is het belangrijk te vermelden, dat hoewel het forfaitaire rendement van art. 4.14 Wet IB gelijkgesteld is aan dat van de hoogste schijf van box 3, er nog geen sprake is van een herijking van dit rendement zoals dit wel het geval is voor box 3 ex art. 10.6 bis Wet IB. Een koppeling met dit artikel zou dan ook wenselijk zijn.

De VBI

Net zoals bij de FBI wordt er bij beleggen middels de VBI geen belastingdruk ervaren van de VPB, hetgeen een voordeel is ten opzichte van beleggen via de BV. Verschil is wel dat dit bij de VBI wordt bewerkstelligd middels een vrijstelling. Een voordeel ten opzichte van de FBI is dat de belastingplichtige in staat is een meerderheidsbelang te verwerven, waardoor hij controle kan uitoefenen over het handelen van de VBI, hetgeen voor de belegger in de FBI niet mogelijk is. Wel geldt er een maximum aan dit meerderheidsbelang van 90%, waardoor de belastingplichtige er rekening mee moet houden dat hij niet volledig gerechtigd kan zijn tot het resultaat van de VBI. Wanneer de belastingplichtige de VBI wil gebruiken om zijn privé vermogen in te brengen kan hij dit dan ook het beste doen door een vertrouwenspersoon, bijvoorbeeld door een familie lid, bij de VBI te betrekken. Een ander voordeel is dat de VBI niet verplicht is tot het uitkeren van dividend, in tegenstelling tot de FBI, waardoor belastingheffing kan worden uitgesteld door liquide middelen op te potten. Een forfaitair rendement wordt in aanmerking genomen als voordeel uit beleggen bij het bepalen van de in box 2 verschuldigde belasting.

Om misbruik van de tax credit te voorkomen kan wetgeving worden ingevoerd die stelt dat opzettelijk gecreëerde verliezen niet in aanmerking kunnen worden genomen voor de tax credit, maar dat dit enkel mogelijk is voor zover de verliezen die zijn ontstaan ten gevolge van normale bedrijfsvoering. De bewijsvoering zou bij de belastingplichtige moeten liggen, om dergelijke fiscale planning te ontmoedigen. Omdat misbruik van de tax credit mogelijk is bij zowel de VBI als de FBI en de BV is het raadzaam om van de bovengenoemde anti-misbruik wetgeving een algemene regeling omtrent de taks credit te maken, en niet een die enkel toeziet op voorkoming van misbruik van de tax credit met gebruik van een VBI.

Dezelfde maatregelen die bij de FBI zijn besproken omtrent het forfaitaire rendement kunnen hier ook worden toegepast, namelijk koppeling van art 4.14 Wet IB 2001 aan art. 10.6 bis Wet IB 2001, en de maatregelen tegen het oppotten van liquide middelen bij de BV, namelijk het instellen van een winstuitdelingseis.

Algemene maatregel

Een interessante oplossing voor de belastingarbitrage tussen box 2 en box 3 is even voor de hand liggend als dat hij aanstootgevend is: *schaf box 2 af*⁸⁶. Met deze maatregel zullen tariefverschillen tussen het beleggen via een BV, VBI of FBI en het beleggen in privé wegvallen, en zal het oppotten van winst niet langer leiden tot uitstel van belastingheffing welke bij het beleggen in privé niet mogelijk is. De vraag die overblijft is of dit wel een wenselijke maatregel is in een tijd waar men steeds vaker bepleit wordt dat belastingheffing plaats moet vinden op basis van werkelijk genoten rendementen.

⁸⁶ Prof. dr. J.W. Zwemmer, Box 2 moet worden afgeschaft, Bijdrage aan de Rijkersbundel, p.489, 2013 Tilburg University

Hoofdstuk 3: Alternatieve vormen van vermogensinkomstenbelasting als oplossing voor arbitrage tussen box 2 en box 3.

In hoofdstuk 2 is beschreven op welke manieren het box 3 regime zoals deze vanaf 1 januari 2017 van kracht zal zijn mogelijkheden tot belastingarbitrage biedt, en welke reparatiewetgeving er nodig is om dit tegen te gaan. Er kan wellicht worden gesteld dat het handhaven van dit regime, inclusief de benodigde reparatiewetgeving, een complexe bezigheid zal zijn. Het blijven handhaven van het huidige box 3 regime lijkt echter ook geen optie vanwege de in paragraaf 1.2 aangekaarte tekortkomingen van het huidige regime, en het voornemen van de wetgever om tot een stelsel van vermogensinkomstenheffing te komen welke beter aansluit bij de economische realiteit. Terugkeren naar het systeem van heffing over vermogensinkomsten als onder de Wet IB 1964 en de VB is vanwege de arbitragegevoeligheid van dit systeem in combinatie met de mobiliteit van kapitaal heden te dage ook niet wenselijk.

In dit hoofdstuk zal dan ook worden gekeken of er andere systemen van belasting op inkomen uit vermogen denkbaar zijn welke de in hoofdstuk 2 beschreven vormen van belastingarbitrage tegen kunnen gaan. Er zal worden gekeken naar de toepasbaarheid van dergelijke systemen in Nederland aan de hand van betogen en onderzoeken in relevante literatuur. Wel moet worden vermeld dat bij de beoordeling van de behandelde systemen enkel rekening zal worden gehouden met de effectiviteit van dit systeem tegen belastingarbitrage, met in acht neming van economische voor- en tegenargumenten. Er zal niet stil worden gestaan bij de andere overwegingen die een rol spelen bij het invoeren van een belastingstelsel, zoals het rechtvaardigheidsbeginsel, het draagkrachtbeginsel en andere overwegingen met een politieke grondslag.

Dit hoofdstuk wordt een drietal systemen besproken, te weten een duale inkomstenbelasting, een vermogenswinstbelasting en een vermogensaanwasbelasting. Voor deze drie systemen is gekozen omdat deze het veelvuldigst en uitvoerigst worden behandeld in de literatuur, waardoor het mogelijk is deze systemen het diepst te doorgronden en te beoordelen met het oog op het onderzoek van deze scriptie. Tevens zijn deze systemen al minstens eens in meer of mindere mate overwogen door de wetgever, waardoor het mogelijk is om de voor- en tegenargumenten voor invoering van deze systemen vanuit meerdere perspectieven in overweging te nemen.

Elk systeem wordt in drie stappen doorgelicht. Allereerst zal gekeken worden naar de concrete benadering van vermogensinkomstenbelasting volgens dit systeem, en de toepassing zoals deze in Nederland zou moeten plaatsvinden. Vervolgens worden de tekortkomingen van dit systeem behandeld, zoals eerder vermeld enkel met oog op belastingarbitrage en economische effecten. Tot slot zal worden behandeld in hoeverre een dergelijk systeem een oplossing kan bieden in de bestrijding van belastingarbitrage tussen vermogensbestanddelen in privé bezit en het aanhouden van vermogensbestanddelen via een lichaam. In de conclusie zal worden aangegeven welk systeem het effectiefst blijkt en welke overwegingen hierbij doorslaggevend waren.

§ 3.1 Een duale inkomstenbelasting naar Scandinavisch model

In de Scandinavische landen⁸⁷ worden zogenoemde duale inkomstenbelastingstelsels gehanteerd. Onderling kennen deze stelsels enkele verschillen in de toepassing, gemakshalve worden deze in deze uiteenzetting achterwege gelaten, tenzij het een regeling betreft welke specifiek relevant zou zijn bij het tegengaan van belastingarbitrage. Dit is immers de reden is dat nu gekeken wordt naar alternatieven voor het huidige regime in de Nederlandse inkomstenbelasting.

⁸⁷ De landen Zweden, Denemarken, Noorwegen en Finland hebben elk een dergelijk stelsel gekend. Momenteel hanteert alleen Finland nog de duale inkomstenbelasting zoals in deze paragraaf is uiteengezet.

In de kern gaat een duale inkomstenbelasting uit van de gedachte dat er twee typen inkomen bestaan, namelijk arbeidsinkomen en kapitaalinkomen, welke elk tegen een apart tarief worden belast. De basis voor dit onderscheid ligt in de aanname dat vanwege de hoge mobiliteit van kapitaalinkomen deze niet te zwaar moet worden belast, om zo kapitaalvlucht te voorkomen⁸⁸. Idealiter zou dit moeten worden bewerkstelligd door het belastingtarief op kapitaalinkomen gelijk te stellen aan het laagste tarief waartegen arbeidsinkomen wordt belast⁸⁹. In Nederland wordt momenteel geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen de belasting van kapitaalinkomen en van arbeidsinkomen. Verschillende auteurs hebben in het verleden al eens stil gestaan bij het uitzetten van een toepassing van een duale inkomstenbelasting in Nederland. Voor het evalueren van de duale inkomstenbelasting heb ik ervoor gekozen de toepassing van dit stelsel in acht te nemen zoals deze door Kavelaars⁹⁰ uiteen is gezet. Ten eerste omdat Kavelaars een gedetailleerde uitwerking biedt, hetgeen noodzakelijk is bij de beoordeling van het stelsel als gekeken wordt naar de effectiviteit van dit stelsel met betrekking tot het verhinderen van belastingarbitrage. Ten tweede omdat het hier een vrij recente publicatie betreft.

Kavelaars stelt dat voor het toepassen van een duale inkomstenbelasting in Nederland de verschillende inkomstenbronnen zoals die onderscheiden worden in de Wet IB 2001 moeten worden verdeeld over een kapitaalinkomen- box en een arbeidsinkomen- box. Dit zal dan leiden tot de volgende verdeling van de inkomstenbronnen:

Box Arbeidsinkomsten	Box kapitaalinkomsten
<ul style="list-style-type: none"> – arbeidsinkomen in winst – loon (incl. loon dga) – overig arbeidsinkomen – overige werkzaamheden (arbeid) – periodieke uitkeringen/pensioenen etc. (arbeid) 	<ul style="list-style-type: none"> -kapitaalinkomen in winst -box 3 vermogensbestanddelen – voordeel eigen woning – overige werkzaamheden (kapitaal) – periodieke uitkeringen/pensioenen etc. (kapitaal)

Vervolgens beschrijft Kavelaars hoe hij bij het opstellen van deze twee boxen bij een drietal inkomstenbronnen deze moest splitsen over de twee boxen, aangezien deze zowel inkomen uit kapitaal als uit arbeid genereren. Dit drietal inkomstenbronnen zijn achtereenvolgens:

- Het resultaat uit overige werkzaamheid
- De winst uit onderneming
- Het inkomen uit aanmerkelijk belang

Met betrekking tot de periodieke uitkeringen stelt Kavelaars dat in eerste instantie gekeken moet worden naar de oorsprong waar de uitkering uit voortvloeit. Zo dienen uitkeringen welke ten grondslag liggen aan arbeid als arbeidsinkomen te kwalificeren, en uitkeringen welke ten grondslag liggen aan kapitaal als kapitaalinkomen. Vervolgens stelt Kavelaars dat het ingeval van uitkeringen die voortvloeien uit arbeid wenselijk is om een arbeidscomponent (de tegenwaarde van de aanspraak) en een kapitaalcomponent (aangegroeide rente) te onderscheiden. Om complicaties omtrent de vaststelling van deze componenten te voorkomen opteert Kavelaars voor een fictieve splitsing. Een voorbeeld van deze fictieve splitsing zou zijn het instellen van een vast rentepercentage dat als kapitaalinkomen in aanmerking wordt genomen, terwijl het overige inkomen dan als arbeidsinkomen kwalificeert.

⁸⁸ B. Jacobs, De prijs van gelijkheid, Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker 2008, hoofdstuk 7.

⁸⁹ S. Cnossen, TvOF, jaargang 46, 2014, nummer 1, p.26-27, Wim Drees Stichting voor Openbare Financiën

⁹⁰ Prof. dr. P. Kavelaars, *Zicht op een duale inkomstenbelasting?*, Rijkersbundel, 2013, Universiteit van Tilburg

§ 3.1.1 De drie 'hybride' inkomstenbronnen.

De overwegingen die Kavelaars heeft gemaakt bij het opdelen van de voorgenoemde drie inkomstenbronnen zullen hieronder kort worden beschreven, waarbij uitvoeriger stil zal worden gestaan bij de opsplitsing van inkomsten uit vermogensexploitatie en inkomsten uit aanmerkelijk belang, omdat dit specifiek van belang zal zijn bij de beoordeling of, en zo ja dan in hoeverre, een duale inkomstenbelasting een uitkomst kan bieden in de strijd tegen belastingarbitrage tussen box 2 en box 3.

§3.1.1.1 Resultaat uit overige werkzaamheid

Allereerst verdeelt Kavelaars de resultaten uit overige werkzaamheden over vier subgroepen:

1. Resultaat uit overige werkzaamheid.
Hier beoogt hij simpelweg de inkomsten die door middel van arbeid zijn verworven.
2. Resultaat uit vermogensexploitatie.
Deze subgroep omvat het rendabel maken van vermogen door middel van arbeid op zodanige wijze dat normaal vermogensbeheer te boven wordt gegaan. Hierbij wordt met name gedacht aan onroerend goed. Bepleit wordt dan ook dergelijk inkomen te kwalificeren als kapitaalinkomen om zo het verschil in de fiscale behandeling van handel in onroerend goed (welke momenteel vaak tot uitdrukking komt als resultaat uit overige werkzaamheid in box 1), en handel in aandelen (box 3) te doen verdwijnen.
3. Voordelen uit ter beschikkingstelling.
Bij het ter beschikkingstellen van vermogensbestanddelen wordt geacht dat arbeid een verwaarloosbare rol speelt. Derhalve dienen de resultaten als kapitaalinkomen te worden gekwalificeerd.
4. Voordelen uit lucratief belang.
Het betreft hier de voordelen uit vermogensbestanddelen die door werknemers in die hoedanigheid zijn verkregen. Geacht wordt dat deze voordelen ten grondslag ligt aan de ingebrachte arbeid, en dat deze daarom als arbeidsinkomen moeten worden gekwalificeerd

§3.1.1.2 Ondernemingswinsten

Vervolgens stelt Kavelaars dat ondernemingswinsten moeten worden opgedeeld in een categorie kapitaalinkomen en een categorie arbeidsinkomen, omdat van beide productiefactoren in een onderneming gebruik wordt gemaakt. Het kapitaalinkomen zou dan moeten worden berekend als een percentage van het aanwezige kapitaal in een onderneming, dat gelijk wordt gesteld aan het rendement op risicoloze beleggingen plus een risico opslag. Door dit forfaitaire rendement in aanmerking te nemen wordt dan ook direct eventueel belastinguitstel door winstinhouding tegengegaan. Het gedeelte van de ondernemingswinst dat het kapitaalinkomen te boven gaat komt dan in aanmerking als arbeidsinkomen.

§3.1.1.3 Inkomen uit aanmerkelijk belang

Tot slot wordt het inkomen uit aanmerkelijk belang behandeld, dat bestaat uit waarde mutaties en dividend. Deze voordelen kunnen in het algemeen gezien worden als kapitaalinkomen. Deze beschouwing verandert echter als in aanmerking wordt genomen dat aanmerkelijk belanghouders veel gevallen ook werkzaam zijn in de vennootschap, en de voordelen hieruit zodanig als arbeidsinkomsten kwalificeren. Met name in het geval van de dga moet hier rekening mee worden gehouden, aangezien deze gemakkelijk hoog belast arbeidsinkomen kan omzetten in laag belast kapitaalinkomen. Om dit te voorkomen stelt Kavelaars voor een gelijke benadering te handhaven als

bij het bepalen van de opsplitsing van de ondernemerswinst. Een andere benaderingswijze is dat als kapitaalinkomen de daadwerkelijk gerealiseerde vermogenswinst en dividenden worden genomen, en het restant van de winst als arbeidsinkomen. Kavelaars merkt hier wel op dat er in het geval van passieve aanmerkelijk belanghouders en aanmerkelijk belanghouders in passieve vennootschappen wel rekening mee moet worden gehouden dat er in deze gevallen geen arbeidsinkomen wordt genoten, en dat aparte regelgeving voor deze situaties het geheel van de wetgeving complexer zullen maken.

§3.1.2 De keerzijde van een duale inkomstenbelasting

De Commissie Dijkhuizen heeft tijdens zijn zoektocht naar een verbetering voor het belasten van vermogen onderzoek gedaan naar de toepassing van een duale inkomstenbelasting in Nederland. De Commissie oordeelt dat het invoeren van een dergelijk systeem te complex is om effectief te kunnen worden toegepast⁹¹. Dit wordt ondersteunt door de erkenning van Kavelaars dat het duale stelsel zoals hij dat beschrijft zeker niet eenvoudiger is dan het huidige stelsel⁹². Als voornaamste reden wordt gegeven dat het verdelen van winst in een deel arbeidsinkomen en een deel kapitaalinkomen ongewenste complicaties met zich meebrengt. Een tweede reden die de Commissie geeft is dat de mogelijkheid tot uitstel van belastingheffing door winstinhouding in een onderneming een sterke motivatie zal zijn voor belastingplichtigen om hun vermogen in een vennootschap in te brengen, wat als zeer onwenselijk wordt ervaren. Hierbij moet wel worden vermeld dat de Commissie geen rekening houdt met het instellen van een forfaitair rendement op kapitaal als inkomen uit aanmerkelijk belang, hetgeen door Kavelaars wel is aanbevolen als beschreven in paragraaf 3.1.1.2.

§3.1.3 Een duale inkomstenbelasting als bestrijdingsmiddel tegen arbitrage tussen box 2 en box 3

Nu eenmaal in paragraaf 3.1 is beschreven hoe een duale inkomstenbelasting in Nederland vorm zou moeten worden gegeven, is het niet moeilijk om te zien hoe dit regime een oplossing biedt voor de mogelijke belastingarbitrage die tussen box 2 en box 3 van het huidige inkomstenbelastingstelsel kan plaatsvinden. Bij de voorgenoemde belastingarbitrage stelt de belastingplichtige zichzelf immers het doel belastingvoordeel te behalen door het verschil in de fiscale behandeling van zijn vermogensbestanddelen wanneer hij deze verschuift tussen box 2 en 3, wat onder het regime van een duale inkomstenbelasting onmogelijk wordt doordat alle vormen van kapitaalinkomen fiscaal gelijk worden behandeld. Het fiscale voordeel dat een belastingplichtige kan behalen wanneer hij zijn vermogensbestanddelen inbrengt in een lichaam waarin hij een aanmerkelijk belang houdt en vervolgens belastinguitstel bewerkstelligt door winstinhouding zal ook niet langer aanwezig zijn door de inachtneming van een forfaitair rendement op het kapitaal. Wel is het nog mogelijk om arbitrage te bewerkstelligen wanneer er bij het houden van vermogensbestanddelen in privé vervolgens wel tegen het reëel genoten rendement wordt belast. Indien het daadwerkelijk genoten rendement hoger uitvalt dan het forfaitaire rendement op vermogensbestanddelen in een vennootschap is het dan immers voordeliger deze in een vennootschap te plaatsen, en wanneer het werkelijke rendement lager uitvalt zijn de vermogensbestanddelen fiscaal voordeliger af in privé beheer. Toch bestaat hiervoor nog een drietal oplossingen. Ten eerste zal een forfaitair rendement bij vennootschappen niet nodig zijn indien vennootschappen verplicht worden gesteld de overtollige liquide middelen uit te keren, waardoor belastinguitstel door oppotten verhinderd wordt⁹³. Ten tweede door uiteindelijk bij het vervreemden de vermogensbestanddelen verrekening te laten plaatsvinden met het werkelijk genoten rendement, hoewel alsnog gesteld kan worden dat er dan uitstel van belasting heeft plaatsgevonden. Een derde betreft het combineren van het duale inkomstenbelastingstelsel met de systematiek van een vermogensaanwasbelasting, welke uiteen zal

⁹¹Commissie inkomstenbelasting en toeslagen, *naar een activerender belastingstelsel, eindrapport*, 2013 p.13

⁹² Kavelaars, Rijkersbundel p.245

⁹³ Kavelaars, Rijkersbundel sectie 3.3

worden gezet in paragraaf 3.3. In de conclusie van dit hoofdstuk zal duidelijk worden hoe deze samenvoeging van systemen een bevredigende oplossing zal geven tegen het uitstellen van belastingheffing door het inhouden van winsten.

Hoewel het in principe buiten de grenzen van het onderzoek van deze scriptie valt is het toch interessant op te merken dat de huidige regelingen rondom terbeschikkingstelling niet langer noodzakelijk zal zijn, aangezien het hier ook een vorm van kapitaalinkomen betreft.

§3.2 Vermogenswinstbelasting

De vermogenswinstbelasting is een belasting op de winst die gemaakt wordt bij verkoop van vermogensbestanddelen⁹⁴, welke ontstaat door waarde mutaties van het vermogensbestanddeel. Dit systeem is gebaseerd op het realisatiebeginsel. Het realisatiebeginsel gaat uit van de gedachtegang dat betaling van belasting niet kan worden verlangd wanneer er geen liquiditeiten aanwezig zijn⁹⁵. De Nederlandse inkomstenbelasting kent momenteel een vermogenswinstbelasting in box 2, waar geheven wordt over het werkelijk genoten rendement, maar deze systematiek is niet van toepassing op de vermogensbestanddelen die worden gehouden in box 3. Eventuele vermogensverliezen kunnen worden verrekend met vermogenswinsten in andere jaren.

Tijdens de zoektocht van de wetgever om te komen tot een nieuwe vorm van belasting van vermogen, welke uiteindelijk vorm kreeg in de Wet IB 2001, is gebruik gemaakt van een onafhankelijk onderzoek naar de invoering van een vermogenswinstbelasting in Nederland⁹⁶. Het systeem van vermogenswinstbelasting dat door deze commissie gepresenteerd werd had de vorm van een progressieve heffing op vermogenswinsten bovenop de belasting op inkomsten uit vermogen zoals deze vorm had onder Wet IB 1964. Vervolgens worden er verschillende vermogensbestanddelen van heffing uitgezonderd, en worden er doorschuif Faciliteiten beschreven die voorkomen dat in bepaalde situaties de heffing wordt uitgesteld of achterwege gelaten. Verliesverrekening in het systeem van vermogenswinstbelasting zoals voorgesteld door de commissie kan plaats vinden in de vijf jaren voorafgaand aan het ontstaan van het verlies, en kan onbeperkt voorwaarts verrekend worden

§3.2.1 Kritiek op het systeem van vermogenswinstbelasting

In de memorie van toelichting⁹⁷ bij het wetsvoorstel IB 2001 doet de wetgever de volgende uitspraak met betrekking op de vermogenswinstbelasting:

‘De analyse van de commissie maakt duidelijk dat een vermogenswinstbelasting tot zeer ingewikkelde regelgeving, gecompliceerde uitvoering, administratieve rompslomp en een instabiele opbrengst leidt.’

Hierbij moet worden opgemerkt dat de door de wetgever bedoelde ‘ingewikkelde regelgeving’ uitsluitend betrekking heeft op de toepassing van de vermogenswinstbelasting zoals de Commissie ter bestudering van de mogelijkheid van belastingheffing over vermogensmutaties heeft voorgelegd. De gecompliceerde uitvoering en administratieve rompslomp zijn tekortkomingen die aan de systematiek van de vermogenswinstbelasting zelf kleven, vanwege de vereiste navolging van transacties om adequate heffing te kunnen laten plaatsvinden.

⁹⁴ K. Versteegden, 2014, *De Nederlandse box 3 in vergelijking met de Duitse Kapitalertragsteuer*, Universiteit van Tilburg

⁹⁵ Prof. Dr. S.Cnossen, Prof. Dr A.L Bovenberg, 2000, *vermogensrendementsheffing: vondst of miskleun?*, weekblad fiscaal recht nr. 4. Pag.

⁹⁶ Commissie ter bestudering van de mogelijkheid van belastingheffing over vermogensmutaties, 1998

⁹⁷ Kamerstuk 26727 nr. 3 memorie van toelichting, 16 september 1999

In de literatuur wordt nog een tweetal andere negatieve aspecten uiteengezet. Het eerste punt is het zogenoemde lock-in effect, welke een uitvloeisel is van het realisatiebeginsel. Hiermee wordt de situatie bedoeld waarin belastinguitstel bewerkstelligd wordt door winstinhouding bij vennootschappen te laten plaatsvinden. Heffing vindt immers pas plaats op het moment van winstuitdeling. Het lock-in effect tast de efficiëntie van de kapitaalmarkt aan en verstoort de eigendomsverhoudingen in de economie⁹⁸. De stabiliteit van de aandelenmarkt wordt aangetast doordat de prikkel bestaat bij dalende koersen te verkopen, om zo direct aftrekbaar verlies te vormen, en bij stijgende koersen de beleggingen aan te houden, en zo winstneming uit te stellen. Dit principe wordt versterkt op het moment dat er financiering plaats heeft gevonden met vreemd vermogen, en de verschuldigde rente als financieringskosten direct wordt afgetrokken terwijl er nog geen heffing heeft plaatsgevonden⁹⁹. Hiermee wordt gelijk het tweede punt onder de aandacht gebracht, namelijk de mogelijkheid van verliesverrekening. De mogelijkheid vermogensverliezen te verrekenen zal ertoe leiden dat het risicozoekende gedrag van de belegger toeneemt. Dit effect kan worden ingeperkt door verliezen alleen verrekenbaar te stellen met winsten van hetzelfde soort vermogensbestanddelen¹⁰⁰. De mogelijkheid tot directe verrekening van vermogensverliezen tezamen met de mogelijkheid tot uitstel van heffing door winstinhouding kunnen worden gezien als een subsidie die de belastinggrondslag van vermogensbelasting uitholt.

§3.2.2 Een vermogenswinstbelasting als maatregel tegen arbitrage tussen box 2 en box 3.

Een kenmerk van de vermogenswinstbelasting is dat er geheven wordt over het reëel genoten rendement, op het moment dat dit rendement wordt gerealiseerd. Volgens het huidige regime dat de Inkomstenbelasting kent komt deze systematiek alleen in box 2 voor, terwijl in box 3 tegen een forfaitair rendement geheven wordt. In hoofdstuk 2 is beschreven hoe en wanneer dit de belastingplichtige kan prikkelen om tot belastingarbitrage over te gaan. Door een vermogenswinstbelasting in te voeren waarbij geen verschil bestaat tussen het tarief in box 2 en box 3 verdwijnen vormen van arbitrage waarbij tariefverschillen als motivatie ten grondslag liggen. Wel is het dan vereist dat de vennootschapsbelasting als voorheffing verrekenbaar is met de vermogenswinstbelasting. Het blijft dan echter alsnog voordelig om vermogensbestanddelen te laten renderen in een vennootschap, omdat de mogelijkheid tot belastinguitstel via winstinhouding bestaat. Al eerder is besproken hoe een wettelijke regeling welke de vennootschap verplicht overtollige liquiditeiten uit te keren uitkomst kan bieden. Ook het invoeren van een op het tijdstip van uitkering verrekenbare forfaitaire heffing kan de prikkel om het oppotten van winst tegen gaan. Ook kan het uitstellen van heffing ontmoedigd worden door het invoeren van een hoge belastingrente¹⁰¹.

§3.3. De vermogensaanwasbelasting

De vermogensaanwasbelasting is een systeem van vermogensbelasting gebaseerd op het SHS-inkomensbegrip¹⁰². Het SHS-inkomensbegrip is een subjectief inkomensbegrip, op grond waarvan de totale vermogensvoortgang van een individu gedurende een bepaalde periode als inkomen wordt aangemerkt, ongeacht de wijze waarop het voordeel wordt verkregen en ongeacht de wijze waarop dat voordeel wordt aangewend¹⁰³. De gedachtegang die hierachter schuilt is dat de stijging van

⁹⁸ Prof. Dr. S.Cnossen, Prof. Dr A.L Bovenberg, 2000, *vermogensrendementsheffing: vondst of miskleun?*, weekblad fiscaal recht nr. 4.

⁹⁹ A.L. Bovenberg en S. de Boer, 1998, *Fiscale behandeling van vermogen in Kabinetsnota Belastingstelsel 21e eeuw p.23*, Centraal Plan Bureau, Den Haag

¹⁰⁰ Kamerstuk 26727 nr. 3 memorie van toelichting, 16 september 1999, bijlage A p.3

¹⁰¹ S. Cnossen, *Vermogensrendementsheffing: vondst of miskleun?*, Onderzoekcentrum Financieel Economisch Beleid, Erasmus University Rotterdam 1999, pag. 33

¹⁰² Vernoemd naar de bedenkers, Schanz, Haig en Simons

¹⁰³ R.P. van den Dool, 'Belastingheffing over kapitaalinkomen bij natuurlijke personen, (dissertatie)', Deventer: Kluwer 2009, p. 62

koopkracht in weze het inkomen vertegenwoordigt. Het realiseren van inkomen door winstuitkeringen te doen geeft geen toename in koopkracht, omdat dit enkel als omzetting van de waardeestijging moet worden gezien. De waardeestijging zelf is het inkomen¹⁰⁴. Een vermogensaanwasbelasting belast dan ook de waardeestijging van het vermogen tussen twee peildata. Om dubbele belastingheffing te voorkomen zou de vennootschapsbelasting op ondernemersniveau bij wijze van voorheffing moeten worden verrekent met de vermogensaanwasbelasting op privé-niveau¹⁰⁵.

§3.3.1 tekortkomingen van een vermogensaanwasbelasting

Net als bij de vermogenswinstbelasting is ook de vermogensaanwasbelasting behandeld in de memorie van toelichting op het wetsvoorstel IB 2001. De voornaamste reden die gegeven wordt om niet over te gaan tot het invoeren van een vermogensaanwasbelasting is dat de correcties voor onttrekkingen en stortingen het administratief onmogelijk zouden maken om de vermogensaanwas tussen twee peildata te bepalen. Dit hekelpunt wordt tevens in de literatuur erkend¹⁰⁶, hoewel de praktische onuitvoerbaarheid wordt tegengesproken. Beargumenteerd wordt dat 'stortingen en onttrekkingen die tussen de aan de vermogensaanwasbelasting onderworpen vermogensbestanddelen plaatsvinden zonder betekenis zijn'. Uigande van het bestaan van een drietal vermogenscategoriën, namelijk vermogen in de ondernemingsfeer, vermogen in de aanmerkelijkbelangsfeer en vermogen in box 3, zou alleen de overgang van een vermogensbestanddeel van de ene naar de andere vermogenscategorie een relevante storting of onttrekking kunnen zijn. Maar gesteld wordt dat dergelijke transacties duidelijk navolgbaar zijn door de zichtbare waardemutaties van het vermogen in de betreffende sferen. De bovengenoemde problematiek is een onderdeel van de zogenoemde 'waarderingsproblematiek', welke volgens Kavelaars¹⁰⁷ het grootste bezwaar tegen de vermogensaanwasbelasting vormt. Hij brengt hier echter wel tegen in dat de waarderingsproblematiek bij een vermogensaanwasbelasting wezenlijk niet anders ligt dan bij een vermogenswinstbelasting, maar dat bij een vermogenswinstbelasting vanwege de heffing bij vervreemding automatisch geheven wordt over een 'at arm's length'¹⁰⁸ bepaalde prijs, de vervreemding vindt in het algemeen immers plaats tegen de huidige waarde in het economische verkeer, en is zodoende zakelijk. Bij een vermogensaanwasbelasting is dit niet het geval waardoor de objectiviteit van de waardebepaling van de vermogensaanwas niet direct vast staat.

Een ander nadeel van het systeem van de vermogensaanwasbelasting is het liquiditeitsprobleem dat ontstaat wanneer belasting verschuldigd wordt over ongerealiseerde waarde mutaties¹⁰⁹. De toename in waarde heeft dan immers nog niet zijn uitdrukking gevonden in geldelijke middelen, waardoor het mogelijk is dat de belastingplichtige zijn belastingschuld niet kan voldoen. Dit probleem kan worden opgelost door rentedragend uitstel te verschaffen. Het rentedragende karakter van dit uitstel is noodzakelijk is om de prikkel bij de belastingplichtige weg te nemen die hij zal ervaren om verlaging van de belastingdruk te realiseren door van dit belastinguitstel gebruik te maken.

¹⁰⁴ A.C.Rijkers, 'Een inkomensbegrip voor de 21e eeuw', (Afscheidsrede) in: 'Rijkers bundel. Opstellen aangeboden aan prof. dr. A.C. Rijkers', Tilburg: Tilburg University (FIT) 2013

¹⁰⁵ Prof. Dr. S.Cnossen, Prof. Dr A.L Bovenberg, 2000, vermogensrendementsheffing: vondst of miskleun?, weekblad fiscaal recht nr. 4

¹⁰⁶ Cnossen, S.; Bovenberg, Lans; Rijkers, Arie; Kavelaars, P.; Caminada, K.; Goudswaard, K.; Vording, H.; Okker, R.1999, Vermogensrendementsheffing, Universiteit van Tilburg, p.73-74

¹⁰⁷ Zie noot nr. 19, p. 68-69

¹⁰⁸ Uit zakelijke overwegingen vastgestelde prijs, d.w.z naar waarde in het economische verkeer

¹⁰⁹ Arends, Cursus belastingrecht (Inkomstenbelasting), paragraaf 5.0.5.C.b

§3.3.2 de vermogensaanwasbelasting als maatregel tegen belastingarbitrage tussen box 2 en box 3

Wanneer vermogensbestanddelen in box 2 en box 3 op eenzelfde manier worden betrokken in een vermogensaanwasbelasting zal tariefverschil tussen box 2 en box 3 niet langer een prikkel vormen om tot box-arbitrage over te gaan. Net als bij de vermogenswinstbelasting is het hierbij wel van belang dat de vennootschapsbelasting als voorheffing verrekenbaar is. Ook zal het inbrengen van vermogensbestanddelen in een BV geen weg naar fiscaal voordeel via belastinguitstel door winstinhouding zijn. Door belasting op het moment van vermogensaanwas, en niet het moment van realisatie, wordt het eerder beschreven lock-in effect immers ongedaan gemaakt¹¹⁰. Het liquiditeitsprobleem dat hierbij kan ontstaan wordt verholpen door rentedragend uitstel. Hoewel er dan alsnog sprake is van belastinguitstel, wordt het eventuele voordeel dat de belastingplichtige hiermee kan behalen ongedaan gemaakt wanneer er belastingrente op het uitstel drukt. Wanneer een vermogensaanwasbelasting wordt toegepast bij vennootschappen in het systeem van de duale inkomstenbelasting zal de mogelijkheid tot belastinguitstel en het daarmee samenhangende fiscale voordeel te niet worden gedaan. Er zal nu immers worden belast op het moment van vermogensaanwas, waardoor het niet langer relevant is wanneer de winst daadwerkelijk wordt uitgekeerd.

§3.4 Conclusie

In dit hoofdstuk is onderzoek gedaan naar andere systemen van heffing over vermogensinkomsten, met als doel een oplossing te vinden voor de arbitragemogelijkheden tussen box 2 en box 3 die mogelijk zijn onder het regime van de Wet IB zoals deze vanaf 1 januari 2017 van kracht zal zijn. Zoals in hoofdstuk 2 is onderkend, vormt het verschil van fiscale behandeling van vermogensbestanddelen in box 2 en box 3 de voornaamste prikkel om deze arbitrage te bewerkstelligen. Bij invoering van een duale inkomstenbelasting, vermogenswinstbelasting, of vermogensaanwasbelasting worden de tariefverschillen tussen deze twee boxen opgeheven, waar bij een duale inkomstenbelasting het huidige boxensysteem zelfs verdwijnt. De wetgever heeft al eerder gebruik verwezen naar onderzoeken naar de toepassing van twee van de drie genoemde systemen, namelijk de duale inkomstenbelasting en de vermogenswinstbelasting, en gaf in beide gevallen aan dat dergelijke systemen te complex zouden zijn in hun uitvoering. Eenzelfde argument werd ook gebruikt aangaande het invoeren van een vermogensaanwasbelasting, hoewel de wetgever om onbekende redenen nooit concreet onderzoek heeft laten doen naar de toepassing van dit systeem.

Wanneer strikt gekeken wordt naar de genoemde drie belastingsystemen als oplossing voor de beschreven arbitrage, lijkt het duale inkomstenbelasting stelsel als omschreven door Kavelaars hier het effectiefste uitkomst te bieden. Dit systeem behandelt alle kapitaalinkomsten gelijkwaardig, ongeacht of deze in privé of via een lichaam worden gehouden. De enige prikkel die de belastingplichtige kan doen bewegen zijn vermogensbestanddelen in een vennootschap in te brengen is de mogelijkheid tot belastinguitstel door winstinhouding. Deze vorm van belastingontwijking kan echter op drie manieren ongedaan worden gemaakt, namelijk een liquiditeituitkeringsverplichting, door een forfaitair rendement te introduceren, of door toepassing van een vermogensaanwasbelasting. Het liquiditeitsprobleem dat zich kan voordoen bij belasting zonder realisatie kan worden ondervangen door rentedragend uitstel te verlenen, waarbij het in acht nemen van rente het eventuele belastingvoordeel door uitstel zal compenseren.

De voornaamste reden om niet te kiezen voor een vermogenswinstbelasting is de versturende werking van het lock-in effect in combinatie met compensatiemogelijkheden van door schuld gefinancierde verliezen. Hoewel de genoemde boxenarbitrage wellicht wordt verholpen en de overheidsinkomsten daardoor zullen stijgen, is het maar de vraag of deze baten opwegen tegen de

¹¹⁰ Arends, Cursus belastingrecht (Inkomstenbelasting), paragraaf 5.0.5.C.b

economische kosten die door de bovengenoemde verstoring zullen ontstaan. Bovendien zijn de inkomsten voor de overheid onder een vermogenswinstbelasting door de mogelijkheid tot verliesverrekening erg onstabiel en onvoorspelbaar. Een vermogenswinstbelasting lijkt daarom geen ideale oplossing.

Een duale inkomstenbelasting welke is vormgegeven zoals aanbevolen is door Kavelaars in combinatie met een vermogensaanwasbelasting op resultaten in een vennootschap lijkt het beste alternatief wanneer gekeken wordt naar een nieuw heffingssysteem over vermogensinkomsten. In het volgende hoofdstuk zullen de aanbevelingen omtrent reparatie van de huidige wetgeving welke zijn gedaan in hoofdstuk 2 worden gezien naast de in dit hoofdstuk aanbevolen nieuwe belastingsysteem, om zo tot beantwoording van de hoofdvraag te kunnen komen.

Hoofdstuk 4: Conclusie en evaluatie

Na de bekendmaking van het belastingplan 2016 en de daarop volgende kritiek vanuit zowel de politiek als het fiscale vakgebied besloot de staatssecretaris onderzoek te laten doen naar mogelijke belastingarbitrage onder het voorgenoemde belastingplan en eventuele oplossingen hiervoor. Met deze scriptie is onderzocht welke methoden van belastingarbitrage er onder het box 3 regime vanaf 1 januari 2017 tussen box 2 en box 3 mogelijk zijn, waarbij zowel belastingontwijking als belastinguitstel in aanmerking worden genomen, en welke maatregelen er kunnen worden getroffen om dergelijke belastingarbitrage te voorkomen. Concreet is de onderzoeksvraag van dit onderzoek als volgt geformuleerd:

Welke vormen van door de wetgever ongewenst geachte belastingarbitrage werkt het box 3 regime uit het belastingplan 2016 in de hand, en welke maatregelen kunnen hiertegen worden genomen?

In hoofdstuk 2 is er een drietal methoden omschreven, namelijk het gebruik van een BV, FBI en VBI, waarmee verschillende vormen van belastingarbitrage kunnen worden gerealiseerd. Hieronder worden de gevonden methoden van belastingarbitrage en de maatregelen die hiertegen kunnen worden genomen nog eens bondig op een rijtje gezet:

BV

In een BV wordt vermogen belast op basis van het werkelijk gerealiseerde resultaat, in tegenstelling tot bij de forfaitaire heffing van box 3. Rekening houdende met de vennootschapsbelasting en het box 2 tarief kan er een break-even rendement op vermogensbestanddelen worden bepaald, waarbij alle vermogensbestanddelen met rendementen hoger dan dit break-even rendement fiscaal voordeliger af zijn in box 3, terwijl vermogensbestanddelen met rendementen die lager uitvallen dan het break-even rendement beter af zijn in een BV. Dit break-even rendement kan vervolgens worden verhoogd door bij de oprichting van de BV de aandelen tegen schulderkenning uit te reiken. Een andere manier waarop de BV kan worden gebruikt voor het bewerkstelligen van fiscale verlichting is het uitstellen van belastingheffing door zich te onthouden van uitkering van winsten.

De wetgever geeft aan dat het niet direct problematisch is wanneer er situaties zijn waarin beleggen via een BV aantrekkelijker is dan beleggen in privé, aangezien het de belegger vrij staat te kiezen op welke manier hij dit wil doen. Dat het beleggen via een eigen BV aantrekkelijker kan worden gemaakt door uitreiking van de aandelen tegen schulderkenning te laten plaatsvinden ligt dan in het verlengde van deze stelling van de wetgever, aangezien een dergelijke vorm van financiering niet ongebruikelijk is. Wel zou er een regeling kunnen worden opgenomen in de wet die stelt dat de aandeelhouder van de BV moet kunnen aantonen dat de schulderkenning niet enkel heeft plaatsgevonden om fiscaal voordeel te kunnen behalen bij het inbrengen van zijn vermogensbestanddelen in een BV. Om uitstel van belastingheffing tegen te gaan zou er een regeling kunnen worden ingevoerd waarbij een forfaitair rendement in aanmerking wordt genomen in box 2 in gevallen waar er in een jaar geen winstuitkering plaats vindt. Een andere mogelijke oplossing is het instellen van een winstuitkeringsverplichting bij de BV.

FBI

In hoofdstuk 2 is gebleken dat een FBI enkel nog kan worden gebruikt voor arbitrage-doeleinden in het geval het vermogensbestanddelen betreft welke niet in de VBI kunnen worden ingebracht, zoals onroerende zaken, welke in een breed-georiënteerde FBI worden ingebracht. Er ontstaat dan een tariefvoordeel van 5%¹¹¹.

¹¹¹ Het verschil tussen het box 2 tarief van 25% en het box 3 tarief van 30%.

Een maatregel om het gebruik van de FBI als arbitragemiddel te ontmoedigen zou dan ook een wetswijziging zijn waarin het tarief van box 2 en box 3 gelijk wordt gesteld. Om in de toekomst belastingarbitrage te voorkomen zou er een koppeling moeten worden gemaakt tussen art. 4.14 Wet VPB en art. 10.6 bis Wet IB, zodat ook het forfaitaire rendement op beleggingsinstellingen jaarlijks wordt herijkt en zo gelijk blijft aan het forfaitaire rendement van box 3. Omdat het forfaitaire rendement bij beleggingsinstellingen echter feitelijk fungeert als verrekenbare voorheffing is er alsnog een verschil met de behandeling van rendementen in box 3, waar geen verrekening met daadwerkelijk genoten resultaten mogelijk is. Een oplossing om dergelijk verschil in fiscale behandeling te voorkomen is door de forfaitaire heffing in box 3 ook als voorheffing in aanmerking te nemen op het moment van vervreemding van de vermogensbestanddelen, en dan te verrekenen met de reël genoten voordelen.

VBI

Rekening houdende met het heffingsvrije vermogen en de veronderstelling dat het rendement op het vermogen in de vorm van dividend zal worden uitgekeerd zijn vermogensbestanddelen met rendementen lager dan 6,6% fiscaal gunstiger af in een VBI. Vanwege het gebrek aan een winstuitkeringsverplichting is het mogelijk via de VBI de belastingdruk te verlagen door belastinguitstel te laten plaatsvinden. De wetgever heeft dit probleem opgelost door een forfaitair rendement als box 2 resultaat in aanmerking te nemen, echter bestaat er nog geen koppeling met art. 10.6 bis Wet IB om zo gelijkstelling met box 3 te creëren. Een andere manier waarop de VBI kan worden gebruikt voor arbitrage doeleinden is door vermogensbestanddelen met rendementen lager dan het in art. 4.14 Wet VPB bedoelde forfaitaire rendement in een VBI in te brengen, waardoor er verrekenbare verliezen ontstaan. Wanneer er geen winsten worden gemaakt door de VBI en de VBI vervolgens wordt geliquideerd kunnen de verliezen voor 25% in aftrek worden genomen als tax credit in box 1.

Evenals bij de FBI zal een koppeling tussen art. 4.14 wet VPB en art 10.6 bis Wet IB het forfaitaire rendement als maatregel tegen belastinguitstel verbeteren. De arbitrage door middel van de verrekenbare verliezen kan worden voorkomen door wetgeving in te voeren die stelt dat opzettelijk gecreëerde verliezen niet in aanmerking kunnen worden genomen voor de tax credit, en dat dit enkel kan bij verliezen die zijn ontstaan ten gevolge van normale bedrijfsvoering.

Algemeen

Arbitrage rondom de peildatum ligt ten grondslag aan de systematiek van het box 3 regime. Dergelijke arbitrage kan enkel worden voorkomen door een ander systeem van vermogensinkomstenbelasting in te voeren.

Het afschaffen van box 2 zou alle arbitragemogelijkheden met betrekking tot de tariefverschillen tussen box 2 en box 3 ineens doen verdwijnen. Wanneer alle vermogensbestanddelen automatisch in het box 3 regime worden betrokken zal er geen verschil meer bestaan in de fiscale behandeling van deze vermogensbestanddelen. Echter blijven de onderlinge verschillen tussen de BV, FBI en VBI nog steeds aanwezig. In een tijd waar men steeds vaker pleit voor een belasting over reël genoten rendementen lijkt een overkoepelend box 3 regime echter niet optimaal.

Het zal duidelijk zijn dat het invoeren van de bovengenoemde aanpassingen op de bestaande wetgeving niet bepaald bijdragen aan de overzichtelijkheid en de eenvoud van het Nederlandse belastingstelsel. In hoofdstuk 3 wordt er dan ook onderzocht of een alternatief systeem uitkomst kan bieden. Uit de conclusie van hoofdstuk 3 blijkt dat invoering van een duale inkomstenbelasting naar Scandinavisch model, vormgegeven als aanbevolen door Kavelaars, in combinatie met een vermogensaanwasbelasting op resultaten in een vennootschap het beste alternatief lijkt wanneer gekeken wordt naar een nieuw heffingssysteem over vermogensinkomsten. De doorslaggevende punten die een rol speelden bij de beoordeling van de alternatieve heffingssystemen waren de

praktische toepasbaarheid van de systemen in Nederland, specifiek met het oog op het voorkomen van belastingarbitrage, evenals de eventuele speciale bepalingen en reparatiewetgeving die aan de nieuwe heffingssystemen zouden moeten worden aangebracht om deze systemen 'arbitragevrij' te maken.

Het efficiënt handhaven van een duale inkomstenbelasting zal niet eenvoudiger zijn dan het handhaven van het nieuwe box 3 regime, vanwege de benodigde indeling die moet worden gemaakt bij inkomsten uit hybride inkomstenbronnen om de heffing over vermogensinkomsten te laten verlopen zoals met het invoeren van een duale inkomstenbelasting wordt beoogd. Ik ben echter van mening, dat wanneer de benodigde reparaties aan de wetgeving omtrent vrijdeling van belastingarbitrage zijn uitgevoerd, het regime van box 2 en box 3 dusdanig complexer is geworden dat het willen handhaven van een eenvoudig belastingstelsel niet langer een valide argument kan zijn om vast te houden aan de huidige belastingstelsel. Wat dan rest is de vraag welk van de twee stelsels het effectiefst vrijdelt dat er belastingarbitrage kan plaatsvinden door vermogensbestanddelen te verschuiven van de privésfeer naar de ondernemingsfeer en vice-versa. Aangetoond is dat onder de voorgestelde duale inkomstenbelasting de enige mogelijke vorm van belastingarbitrage kan plaatsvinden door het bewerkstelligen van belastinguitstel via de ondernemingsfeer, en dat er mogelijkheden zijn dit te voorkomen. Het belastingstelsel zoals dat per 2017 zijn vorm zal hebben zal tal van aanpassingen moeten ondergaan om de mogelijkheden tot belastingarbitrage tot een minimum te beperken. Omdat de duale inkomstenbelasting in essentie belastingarbitrage kan voorkomen lijkt dit systeem van belastingheffing mij het beste bestrijdingsmiddel tegen belastingarbitrage.

§ 4.1 Evaluatie

De beoordelingen en aanbevelingen rondom de in deze scriptie beschreven systemen van belastingheffing over vermogen zijn enkel gedaan met het oog op het voorkomen van belastingarbitrage tussen box 2 en box 3. Bij het aanpassen van een beleid spelen echter meerdere factoren mee. Zo zullen ook politieke overwegingen een rol spelen. De belangrijkste afweging die moet worden gemaakt is of de kosten van het invoeren en uitvoeren van een nieuw systeem van heffing over vermogensinkomsten opwegen tegen de baten van het vrijdelen van belastingarbitrage tussen box 2 en box 3. Met oog hierop moet beoordeeld worden in hoeverre het invoeren van een nieuw heffingssysteem efficiënter zal zijn dan het aanbrengen van reparaties aan de huidige wetgeving.

Bronvermelding

Bibliografie

ECLI:NL:GHAMS:2014:2105, 12/00732 (Gerechtshof Amsterdam juni 11, 2014).

Albregtse, D. A., Arends, A. J., Doornebal, J., Essers, P. H., Hoogeveen, M. J., Kempen, M. L., . . . Westen, G. W. (2015-2016). *Cursus belastingrecht*. Deventer: Kluwers.

Boer, S. d., & Bovenberg, A. (1998). *Fiscale behandeling van vermogen in Kabinetsnota Belastingstelsel 21e eeuw*. Den Haag: Centraal Plan Bureau.

Bovenberg, A. L., & Cnossen, S. (2000). vermogensrendementsheffing: vondst of miskleun? *Weekblad Fiscaal Recht nr. 4*.

Bovenberg, L., Caminada, K., Cnossen, S., Goudswaard, K., Kavelaars, P., Okker, R., . . . Vording, H. (1999). *Vermogensrendementsheffing*. Tilburg : Universiteit van Tilburg.

Damhuis, R. A. (2015, juni 25). *Vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI)*. Opgehaald van Kennisbank Jongbloed Fiscaal Juristen.

Dijkhuizen), (., & Toeslagen, C. I. (2013). *Naar een activerender belastingstelsel, Eindrapport 2013*.

Dool, R. v. (2009). *Belastingheffing over kapitaalinkomen bij natuurlijke personen, (dissertatie)*. Deventer: Kluwer.

Dusarduijn, S., & Gribnau, J. (2010). *Vermogensrendementsheffing: vijf jaar later*. Leiden: Universiteit van Leiden.

Heuvel, R. v., Lubbers, A., Vording, H., & Ydema, O. (2006). *De vermogensrendementsheffing: het perspectief van Pierson, Vijf jaar Wet IB 2001*. Deventer: Kluwer.

Hoefsmit, J. (2007/1189). Een nieuw regime voor beleggingsinstellingen, het werd hoog tijd! *Weekblad Fiscaal Recht*.

Hofstra, & Stevens, L. G. (1998). *Inkomstenbelasting (vijfde druk)*. Deventer: Kluwer.

Jacobs, B. (2008). *de prijs van gelijkheid*. Amsterdam: Bert Bakker.

Janssens, H., & Massart, I. (2015). De contante waarde van AB-belastinglatentie bij verdeling. *EB nr. 57*.

Kavelaars, P. (2013). Zicht op een duale inkomstenbelasting? In I. v. Vijfeijken, & J. v. Geld, *Rijkersbundel* (pp. 231-246). Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Laveaux, M. (2014). *Master Thesis: Wat maakt kapitaal nou zo bijzonder?* Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Loonen, T. (2015, April 11). Boxhoppen met uw vermogen voor een hoger nettorendement. *Financieel Dagblad*.

Onbekend. (2015). *Belastingheffing in Box 3 te hoog? Onze, 10, besparingstips!* Opgehaald van Tax at work B.V.

Rijkers, A. C. (2013). Een inkomensbegrip voor de 21e eeuw', (Afscheidsrede). In J. v. Geld, *Rijkers bundel. Opstellen aangeboden aan prof. dr. A.C. Rijkers*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.

S. Cnossen. (2014). *TvOF*, 26-27.

Siegel, J. j. (1999). *Stocks for the long run, The Definitive Guide to Financial Market Returns and Long-Term Investment Strategies 2nd edition*,. New York: McGraw-Hill Professional.

Stevens, L. (2015, juli 14). Bijsturen heffing op vermogen is noodzakelijk. *Financieel Dagblad*, p. 9.

te Niet, H. (2007). *Het beleggingsbegrip in de directe belastingen*.

van den Els, S. (2015). *VBI voor DGA*. Opgehaald van Kennisbank Jonbloed fiscaal juristen.

van Sonderen, J. (2016/02). Belastingarbitrage tussen box 3 en een eigen bv. *Maandblad belasting beschouwingen*.

Versteegden, K. (2014). *(Masterthesis) De Nederlandse box 3 in vergelijking met de Duitse Kapitalertragsteuer*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Wijnbergen, S. v. (2015, Juni 25). 'Wiebes' belastingplan: denkfout na denkfout'. *NRC Handelsblad*, p. 17.

Zwagemaker, D. (2009). *Het vestigingsklimaat voor collectieve beleggingsinstellingen in Nederland*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Zwemmer, J. W. (2013). Box 2 moet worden afgeschaft. In *Rijkersbundel*, (p. 489). Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Kamerstukken

Kamerstukken II 1967/68, 6000, nr. 17

Kamerstukken I, 6000, antwoord 36

Kamerstukken II, 1987/988, 20 701, nrs. 1-3

Kamerstukken II 1988-1989, 21 308, nr 3

Kamerstukken II 1997/98, 25 810, nr. 2

Kamerstukken II 1999 26727 nr. 3

Kamerstukken II, 1998/1999, 26 727 nr. 8

Kamerstukken II 2000/01, 27 466, nr. 3

Kamerstukken II 2005/2006, 30 375, nr. 1-2

Kamerstukken II 2006/07, 30 533, nr. 3

Kamerstukken II 2006/07, 30 533, nr. 7

Kamerstukken II 2011–2012, 32 740, nr. 11

Kamerstukken II 34302 nr. 1

Kamerstukken II 34 302 nr. 45,

Kamerstukken II 34 302 nr. 57

Kamerstukken II 34 302 nr. 58

Rechtspraak

ECLI:NL:GHAMS:2014:2105, 12/00732, gerechtshof Amsterdam 11 juni 2014

HR 8 november 1989, nr 25 257, BNB 1990/73

Notitie van 29 april 2009, nr. DB2009/210 U, VN-V 2009/100.1